

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Bakalářská práce

Rozpočtový proces ve vybrané obci

Vypracovala: Renata Bulíčková

Vedoucí práce: Ing. Marie Vejsadová Dryjová, Ph.D.

České Budějovice 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renata BULÍČKOVÁ**
Osobní číslo: **E13063**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Rozpočtový proces ve vybrané obci**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je na základě teoretických poznatků, legislativy a praxe, vztahující se k rozpočtování obcí, provést analýzu rozpočtového procesu ve vybrané obci.

Metodika:

V teoretické části bakalářské práce jsou nejprve charakterizovány základní pojmy, popsán legislativní rámec a základy územní samosprávy. Následuje teoretický popis návrhu rozpočtu obce, plnění a kontroly.

Praktická část analyzuje jednotlivé fáze rozpočtového procesu ve vybrané obci.

Závěr práce tvoří zhodnocení provedené analýzy rozpočtového procesu, poukázání na problémové oblasti a případná doporučení z toho vyplývající.

Osnova:

1. Úvod.
2. Charakteristika základních pojmů.
3. Rozpočet.
4. Charakteristika vybrané obce.
5. Analýza rozpočtového procesu ve vybrané obci.
6. Doporučení.
7. Diskuse.
8. Závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. Hyman, David N. (2008). *Public finance: a contemporary application of theory to policy* (9th ed.). Mason: Thomson / South-Western.
2. Otrusínová, M., Kubíčková, D. (2011). *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek po novele zákona o účetnictví*. Praha: C. H. Beck.
3. Peková, J. (2004). *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press.
4. Peková, J. (2011). *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer
5. Peková, J., Pilný, J., Jetmar, M. (2008). *Veřejná správa a finance veřejného sektoru* (3rd ed.). Praha: ASPI Publishing.
6. Provazníková, R. (2009). *Financování měst, obcí a regionů* (2nd ed.). Praha: Grada Publishing.
7. Schneiderová, I. (2014). *Rozpočtová skladba v roce 2014*. Praha: Acha obec účtuje.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Marie Vejsadová Dryjová, Ph.D.

Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: **3. března 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2016**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 ⁽¹⁾
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Třebelovicích dne 15. dubna 2016

.....

Renata Bulíčková

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Marii Vejsadové Dryjové, Ph.D. za konzultace, odborné rady a vedení mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat starostce obce Bc. Janě Frühaufové a účetní obce paní Haně Valentové za poskytnutí informací a podkladů pro zpracování této práce.

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Obec	4
2.1	Samostatná působnost	4
2.2	Přenesená působnost	4
2.3	Orgány obce	4
2.4	Statky.....	6
2.4.1	Místní statky	6
2.4.2	Organizační složky a příspěvkové organizace	6
3	Rozpočet.....	8
3.1	Dělení rozpočtu	8
3.1.1	Nástroj municipální politiky, nástroj řízení.....	8
3.1.2	Decentralizovaný peněžní fond	8
3.1.3	Rozpočet jako bilance.....	9
3.1.4	Rozpočet jako finanční plán	10
3.2	Metody sestavování rozpočtu.....	11
4	Rozpočtový proces	14
4.1	Návrh rozpočtu.....	15
4.1.1	Rozpočtový výhled.....	15
4.1.2	Rozpočtové zásady	16
4.1.3	Rozpočtová skladba.....	17
4.2	Projednání a schválení rozpočtu.....	19
4.2.1	Závazné ukazatele	19
4.2.2	Rozpočtové provizorium	20
4.3	Plnění a kontrola rozpočtu	20
4.3.1	Rozpočtová opatření.....	20
4.3.2	Kontrola plnění rozpočtu.....	21
4.4	Závěrečný účet obce.....	22
5	Metodika	23

6	Charakteristika obce.....	25
7	Rozpočtový proces	27
7.1	Návrh rozpočtu.....	27
7.1.1	Rozpočtový rok 2014	28
7.1.2	Rozpočtový rok 2015	29
7.1.3	Rozpočtový rok 2016	31
7.2	Projednání a schválení rozpočtu.....	32
7.2.1	Rozpočtové provizorium	35
7.3	Plnění a kontrola rozpočtu	35
7.3.1	Kontrola hospodaření	38
7.4	Závěrečný účet obce.....	39
7.4.1	Změna příjmů	40
7.4.2	Změna výdajů	41
7.5	Plán obce	42
8	Diskuze.....	44
8.1	Návrhy na zlepšení.....	46
9	Závěr	47
I.	Summary	48
II.	Seznam literatury	49
III.	Seznam grafů	
IV.	Seznam obrázků	
V.	Seznam tabulek	
VI.	Seznam zkratk	

1 Úvod

Obec je nazývána základní jednotkou územní samosprávy, která plní jeden z hlavních cílů, a to zabezpečování veřejných statků a služeb pro občany. Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) je obec veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, se kterým hospodáří, a každoročně sestavuje rozpočet. Zákon dále ukotvuje všeobecné principy, práva a povinnosti včetně samostatné a přenesené působnosti. V České republice je aplikován model smíšené veřejné správy, ve kterém obec vykonává samosprávu a státní správu.

Základním nástrojem každého územního samosprávného celku je rozpočet obce, kde se soustřeďují příjmy a výdaje na financování veřejných statků. Tento rozpočet je součástí rozpočtové soustavy, která se hierarchicky dělí na státní rozpočet a územní rozpočty. Ty se dále člení na rozpočty obcí, krajů, regionálních rad, organizačních složek a příspěvkových organizací. Rozpočet je chápán z hlediska finančního plánu, bilance, peněžního fondu, ale i nástroje politického řízení.

Pro zajištění stability a řízení hospodaření obce slouží rozpočtový proces. Rozpočtový proces je členěn do několika etap: návrh rozpočtu, projednávání a schválení, kontrola plnění rozpočtu, závěrečný účet obce. Rozpočet je sice určen na jeden kalendářní rok, rozpočtový proces ale probíhá v delším časovém úseku, a to zpravidla jeden a půl až dva roky. Je to dáno skutečností, že přípravy na sestavení návrhu rozpočtu začínají již v průběhu předchozího roku, následuje hospodaření podle schváleného rozpočtu po dobu jednoho roku v běžném roce a konec procesu je až schválením závěrečného účtu, který musí být odsouhlasen nejdéle do 30. června následujícího roku.

Prioritním cílem práce je analyzování rozpočtové praxe ve vybrané obci a navrnutí možností zlepšení. Teoretická část přibližuje ve třech kapitolách pojetí obce, rozpočtu a rozpočtového procesu. Současně je doplněna o legislativu, kterou se je nutné řídit a není zahrnuta v knižních publikacích. Praktická část navazuje na poznatky získané v teorii a popisuje jednotlivé části – návrh rozpočtu, projednávání a schválení, plnění a kontrolu rozpočtu a závěrečný účet obce. Dále je uveden plán obce, který formuluje strategii rozvoje obce.

2 Obec

Obec je nazývána základní územní jednotkou státu. Má ústavou zakotvené právo na samosprávu a tvoří ji obyvatelstvo, které využívá společného území. Významnost postavení obce ukazuje to, že stát decentralizuje kompetence a odpovědnost za zajišťování veřejných statků pro obyvatelstvo. Je tedy použit model smíšené územní veřejný správy, kdy obec vykonává samostatnou a přenesenou působnost (Peková, 2004).

2.1 Samostatná působnost

Samosprávná funkce přináší obcím zákonem upravené pravomoci v záležitostech, o kterých může samostatně rozhodovat. Vydává přitom obecně závazné vyhlášky. Především řeší problémy, které souvisí s obcí a občany obce a nejsou přenesenou působností a ani nejsou uloženy krajům. Stará se o všestranný sociálně-ekonomický rozvoj svého území a uspokojování potřeb občanů prostřednictvím místních veřejných statků. Ke kompetencím v oblasti samostatné působnosti patří hospodaření s vlastním rozpočtem, nakládání s vlastním majetkem a zřizování příspěvkových organizací, obchodních společností nebo organizačních složek (Jílek, 2008).

2.2 Přenesená působnost

V přenesené působnosti vykonává obec státní správu na místní úrovni a vydává nařízení obce.

Je vykonávána:

- v rozsahu obecního úřadu (I. stupeň), např. projednávání přestupků;
- v rozsahu pověřeného obecního úřadu (II. stupeň), kdy jsou například vydávána stavební povolení;
- v rozsahu obecního úřadu s rozšířenou působností (III. stupeň), kam spadá evidence obyvatel či vydávání občanských průkazů (Jílek, 2008).

2.3 Orgány obce

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. vymezuje orgány obce, kterými jsou zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a kontrolní a poradní orgány.

Zastupitelstvo obce má v samostatné působnosti hlavní rozhodovací pravomoci. Členové zastupitelstva jsou voleni v komunálních volbách na období 4 let, kdy se počet členů odvíjí od počtu obyvatel obce. Zasedání zastupitelstva obce je přístupné veřejnosti a řídí se schválených jednacím řádem. Jednají například o rozpočtu obce a závěrečném účtu obce za předchozí rozpočtové období, o rozpočtových opatřeních či výši odměn starosty a členů zastupitelstva.

Rada obce vystupuje jako výkonný orgán. Je volena tehdy, pokud má zastupitelstvo obce více jak 15 členů. Počet členů nesmí přesáhnout jednu třetinu členů zastupitelstva, přičemž je počet členů mezi 5 až 11 a je lichého čísla. Rada obce je tvořena starostou, jeho zástupci a dalšími členy, ve velkých městech to je primátor, náměstci primátora a ostatní členové. Jednání rady obce jsou nepřístupná veřejnosti. V rámci přenesené působnosti jsou radou obce vydávána nařízení obce.

Starosta je představitelem obce, který zastupuje obec navenek. Za své činy je odpovědný zastupitelstvu obce. Starosta kontroluje a řídí zaměstnance obecního úřadu a vykonává funkci statutárního orgánu zaměstnavatele. Mezi jeho další činnosti patří příprava, svolávání a řízení schůzí zastupitelstva a rady obce, podepisování usnesení spolu s dalším pověřeným členem rady. Za nepřítomnosti starosty ho zastupuje místostarosta, ve městech náměstek primátora.

Výbory jsou zřizovány zastupitelstvem obce, které rozhoduje o počtu zřízených výborů a zadává úkoly, které výbory plní. Výbory vystupují jako kontrolní a iniciativní orgány. Každý výbor má nejméně tři členy a je lichého počtu. Předsedou výboru je člen zastupitelstva obce mimo starosty, místostarostů a ostatních členů zabývajících se hospodařením obce. Podle zákona musí být vždy zřízen:

- finanční výbor, jehož činností je kontrola hospodaření s majetkem obce spolu s finančními prostředky a plní úkoly, které zadává zastupitelstvo obce;
- kontrolní výbor, který kontroluje dodržování právních předpisů a plnění usnesení zastupitelstva a rady obce.

Obecní úřad řídí starosta spolu s místostarosty. Provádí výkon přenesené působnosti vykonáváním státní správy a samosprávy, kdy plní úkoly uložené zastupitelstvem obce, řídí zřízené organizace pro zabezpečování veřejných statků a napomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Podle velikosti obce jsou stanoveny různé odbory a oddělení, např. finanční odbor, odbor školství a vzdělání, odbor kultury a sportu (Peková, Pilný & Jetmar, 2008).

2.4 Statky

Různé druhy statků slouží k uspokojení rozmanitých lidských potřeb. Rozlišujeme statky volné, tj. statky, které jsou volně k dispozici, nejsou produkovány ani distribuovány a jejich tržní cena je nulová. Velkou část statků ovšem tvoří ekonomické statky, které jsou předmětem alokačního, produkčního a distribučního rozhodování (Hamerníková & Maaytová, 2010).

Statky jsou děleny podle různých hledisek. Jedno z dělení je i geografické, které se často kombinuje i s hlediskem užitku, tzn. kdo konkrétně má užitek – občané obce, regionu nebo celého státu. Statky se člení na:

- **národní statky**, které jsou využívány obyvatelstvem celého státu, např. obrana státu;
- **regionální statky**, patří sem například regionální veřejná doprava;
- **lokální či místní statky**, které jsou využívány občany určité lokality (Peková et al., 2008).

2.4.1 Místní statky

Místní statky jsou statky, které poskytují výhody občanům, kteří žijí na určitém území. Jedním z úkolů místní samosprávy je zabezpečování těchto statků, které jsou financovány z daní, které jsou hrazeny výhradně místními obyvateli. Mezi tyto služby patří např. místní policie, požární ochrana, kanalizační a vodovodní služby, řízení dopravy a komunikací a vzdělávací služby. Každý samosprávný celek formuluje požadavky na jiné druhy služeb, což umožňuje velkou flexibilitu a dává možnost občanům rozhodnout se pro usídlení dle preferovaných statků.

Proto občané s preferencí rekreace se rozhodnout zdanit sami sebe na zaplacení parků a dalších veřejných rekreačních zařízení. Jiní občané upřednostňují umění, proto volí lokalitu, která nabízí koncerty, výstavy či knihovny (Hyman, 2008).

2.4.2 Organizační složky a příspěvkové organizace

Mezi hlavní úkoly územní samosprávy patří zabezpečování veřejných statků a služeb. Pro tyto úlohy mohou být zřízeny neziskové organizace – především organizační složky nebo příspěvkové organizace. Rozdíl mezi těmito organizacemi je v právní subjektivitě a napojení na obecní rozpočet.

Organizační složka nemá právní subjektivitu, nevystupuje ve složitých ekonomických nebo právních vztazích, pro výkon činnosti není potřeba velký počet zaměstnanců a ani velké technické vybavení. Je napojena na rozpočet brutto způsobem hospodaření, tzn. příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtu zřizovatele.

Naproti tomu příspěvková organizace má právní subjektivitu, proto je zapisována do obchodního rejstříku. Hospodaří podle svého rozpočtu, kdy využívají příjmy na pokrytí výdajů. Jelikož příjmy nedosahují stejné výše jako výdaje, dostávají finanční příspěvek od zřizovatele, tzv. netto způsob hospodaření (Peková, 2011).

3 Rozpočet

Jednotlivé vládní úrovně sestavují rozpočty, které jsou základním nástrojem finančního hospodaření a plnění úkolů. Celek tvoří soustava veřejných rozpočtů doplněná mimo-rozpočtovými, zpravidla účelovými peněžními fondy (Peková, 2011).

Územní rozpočty jsou sestavovány na úrovni obcí a krajů, kde se soustřeďují jak příjmy z přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy získané vlastní činností. Ty se dále používají na financování veřejných a smíšených statků buď prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy, nebo soukromého sektoru. Stejně jako ostatní veřejné rozpočty je územní rozpočet sestavován, rozdělován a používán na principu nenávratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovolnosti (Provazníková, 2009).

3.1 Dělení rozpočtu

Následující dělení vystihuje, z jakých hledisek je možno rozpočet vnímat.

3.1.1 Nástroj municipální politiky, nástroj řízení

Rozpočet obce je chápán jako koncepce sociálně-ekonomického rozvoje daného území, nástroj prosazování místních zájmů a preferencí obyvatelstva daného území, prosazování poslání územní samosprávy a nástroj financování volebních programů. Územní rozpočty ovlivňují dlouhodobý ekonomický potenciál, ale jsou i instrumentem odpovědného řízení a zachovávají sociálně-ekonomický rozvoj i při omezených rozpočtových zdrojích (Peková, 2011).

3.1.2 Decentralizovaný peněžní fond

Peková (2004) uvádí, že územní rozpočet funguje na principech nenávratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovolnosti, které jsou typické pro všechny veřejné rozpočty. V České republice se rozpočtové období shoduje s kalendářním rokem a hospodaření s rozpočtovými prostředky lze popsat následující rovnicí:

$$F_1 + P - V = F_2 \quad (1)$$

kde F_1 – stav peněžních prostředků na počátku rozpočtového období

P – příjmy

V – výdaje

F_2 – stav peněžních prostředků na konci rozpočtového období

Je-li $F_2 > F_1$, vzniká finanční rezerva pro hospodaření v následujícím rozpočtovém roce.

Pokud je $F_2 < F_1$, vzniká nutnost použít rezervy z minulých let či jiné zdroje, zpravidla návratné příjmy na vyrovnání rozpočtové bilance.

3.1.3 Rozpočet jako bilance

Z pohledu účetnictví je rozpočet účetní bilancí, ve které se účtuje o jednotlivých druzích příjmů a výdajů. V praxi se účtuje na akruálním principu nákladů a výdajů, ale rozpočtová skladba poskytuje transformaci na příjmy a výdaje.

Z dlouhodobého hlediska by mělo být cílem hospodaření:

- vyrovnaný rozpočet, kdy $P = V$, ve střednědobém horizontu;
- přebytkový rozpočet, kdy $P > V$, dosažení rovnosti zajistí převod přebytku například do rezervního fondu, který je potřeba vytvářet pro financování budoucích investic.

Rezerva je poté využita na začátku rozpočtového období, kdy pokrývá finanční potřeby, aniž by se musely využít krátkodobé návratné příjmy. Její použití je různorodé například na financování investic či jako zdroj financí na úhradu splátek úvěrů a placení úroků.

V průběhu rozpočtového období dochází ke krátkodobému nesouladu příjmů a výdajů. Pokud není k dispozici rezerva, dochází k čerpání krátkodobého úvěru, aby se rozpočtová bilance dorovнала. Jelikož se peněžní prostředky pohybují nejčastěji na účtu u příslušného peněžního ústavu, čerpá se zpravidla úvěr kontokorentní. Avšak může docházet i k opačné situaci, kdy krátkodobě vzniká přebytek rozpočtu. Ten se může investovat do výnosných bankovních produktů.

Rozdělení příjmů a výdajů podle rozpočtové skladby umožňuje rozlišit rozpočet na běžný a kapitálový. Tuto interpretaci prezentuje obrázek č. 1. Běžný rozpočet je bilancí běžných příjmů a výdajů, které se většinou pravidelně každoročně opakují, vztahují se k danému rozpočtovému roku a dají se plánovat. Ale i některé běžné příjmy a výdaje jsou charakteristické nahodilostí a neopakovaností (Peková, 2011).

Kapitálový rozpočet je vyrovnaný, pokud se příjmy rovnají výdajům. Přebytek nastává ve chvíli, kdy příjmy převyšují výdaje a schodek v opačné situaci. Příjmy, které slouží k financování investic, se vztahují do několika období a mají charakter jednorázovosti

a neopakovatelnosti. Většinou nastává situace, kdy chybí potřebné příjmy na pokrytí investic. Nenávratné příjmy se proto velmi často doplňují návratnými příjmy, které tak vyrovnávají bilanci (Peková, 2004).

Obrázek 1: Zjednodušené obecné schéma rozpočtu obce v ČR

PŘÍJMY	VÝDAJE
<p>Běžné:</p> <p>A. Nenávratné:</p> <p>Daňové (třída 1):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Svěšené (výlučné) daně (DzNem) - Sdílené daně (část DPFO, DPPO, DPH) - Místní poplatky - Správní poplatky <p>Nedaňové (třída 2):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poplatky za služby - Příjmy z pronájmu majetku - Příjmy od OS, PO - Zisk obecních podniků - Dividendy z akcií, přijaté úroky <p>Ostatní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doplnkové (dary, apod.) - Přijaté sankční pokuty apod. <p>Přijaté transfery (třída 4):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Přijaté neinvestiční transfery <p>B. Návratné (část třídy 8):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neinvestiční půjčky, úvěry <p>Kapitálové (třída 3):</p> <p>A. Nenávratné:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Z prodeje DM (vyjma drobného) - Z prodeje akcií a majetkových podílů <p>Přijaté transfery (třída 4):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investiční přijaté transfery (od jiné vládní úrovně – SR, SF, rozpočty kraje, jiné obce apod.) - Přijaté splátky dříve poskytnutých půjček <p>B. Návratné (část třídy 8):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Přijaté investiční úvěry - Příjmy z emise komunálních obligací <p>Ostatní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dary apod. 	<p>Běžné (třída 5) – neinvestiční:</p> <p>A. Nenávratné:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mzdy a platy - Povinné pojistné za zaměstnance - Materiálové - Energie - Nájemné - Sociální dávky - Dotace vlastním OS a jiným subjektům - Neinvestiční příspěvky PO - Výdaje na sdružování finančních prostředků (neinvestiční) - Placené daně - Placení sankcí za porušení rozpočtové kázně - Placené pokuty - Placené úroky - Ostatní (poskytnuté dary apod.) <p>B. Návratné:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poskytnuté krátkodobé půjčky <p>Kapitálové (třída 6) – investiční výdaje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na pořízení DHM, DNM - Na nákup CP - Na poskytnuté investiční dotace OS a různým subjektům - Na investiční příspěvky PO - Splátky investičních úvěrů (třída 8) - Ostatní <p>Návratné (část třídy 8):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na investiční půjčky poskytnuté různým subjektům

Zdroj: (Peková, 2011, p. 428)

3.1.4 Rozpočet jako finanční plán

Roční územní rozpočet je chápán jako základní finanční plán, podle kterého obec či region hospodaří. Během rozpočtového období vlivem různých faktorů dochází k rozdílnému plnění (skutečné se liší od plánovaného).

Při plánování příjmů a výdajů rozpočtu se často vedou spory o tom, zda začít:

- **plánováním výdajů**, kdy některé výdaje jsou podloženy zákonnými úpravami. Jsou to ze zákona nárokové výdaje (obligatorní, mandatorní) a k nim se bilancují příjmy. Současně jde o preferování institucionálního pojetí rozpočtu. Většinou se vychází z potřeb jednotlivých orgánů a institucí v lokálním veřejném sektoru. Výsledkem je zpravidla „nafukování“ objemu potřeb dané instituce a tedy i rozpočtu jako celku. Instituce tento postup používají pro případ, že by těmto požadavkům v plné výši nebylo vyhověno a finanční prostředky byly kráceny.
- **plánováním příjmů**, které budou pokládány jako striktní rozpočtové omezení, a podle tohoto omezení plánovat objem výdajů rozpočtu. To znamená považovat za určující objem dostupné nenávratné příjmy, zejména daňové, a jim přizpůsobovat objem výdajů (Peková et al., 2008).

3.2 Metody sestavování rozpočtu

Rostoucí tlak ze stran veřejnosti a ústředních vlád na používání efektivních technik a postupů a rozpočtová omezení zapříčinily vývoj různých metod sestavování rozpočtu.

Řadí se sem:

- **přírůstkový způsob** neboli též indexový – při plánování výdajů obec bere v potaz nynější politiku obce a standardy v poskytování statků a služeb. Současný rozpočet je upraven odhadem a stanovením meziročních změn a vznikne podklad pro rozpočet budoucí. Nevýhoda této metody je v tom, že následuje historii a neřeší potřebnost a změny priorit jednotlivých poskytovaných služeb.
- **fixně limitovaný rozpočet** – je používán na úrovni ústřední vlády, tak i na nižší úrovni (obce a kraje). Obce, které mají pro zajišťování určitého statku zřízenou organizaci, poskytnou finanční částku. Organizace následně objem peněz sama rozdělí mezi jednotlivé položky nákladů. Pokud by došlo k překročení rozpočtu v jedné položce, může se provést úspora v položce druhé. Tím je zajištěna vyšší efektivita a i nadále zachována kontrola, např. souhlas obce s vyplacením prémie či zvýšením zaměstnanců.

- **přístup nulové základny** – je to nejkompexnější přístup pro tvorbu rozpočtu. Každá činnost či položka rozpočtu jsou podrobně zkoumány s ohledem na cíl a případně stanoveny postupy, jak jej dosáhnout. Současná výše nákladů není brána v potaz a postup pro odhad výdajů je následující: zda má být služba zajištěna, vymezení standardu, odhad jednotkových nákladů, odhad velikosti služby pro zajištění standardu a odhad celkových nákladů. Tento model je časově náročný a jeho aplikace je doporučena na služby, které mají velké změny v poptávce.
- **rozpočtování dle výsledku** neboli performance budgeting – už z názvu vyplývá, že tato metoda je založena na zjištění, zda bylo dosaženo cílů a účinků a dále porovnává využití veřejných zdrojů, konkrétně zda byla splněna efektivnost a hospodárnost. Proto je důležité stanovit záměry a cíle a s tím související určení politiky a postupů. Dále posoudit na co a jakým způsobem byly zdroje použity.
- **programové rozpočtování** – napomáhá obcím sledovat a rozhodovat o rozdělování zdrojů podle celkových cílů a záměrů obce. Nejprve proběhne přezkoumání záměrů a cílů municipality a současných aktivit. Závěrem je zjištění, které cíle byly opomíjeny, byly jen částečně uspokojeny nebo na ně bylo věnováno velké množství prostředků. V dalším kroku je porovnání možných alternativ dosažení záměrů a cílů. Některé mohou být finančně neuskutečnitelné nebo v rozporu s politickým či sociálním postojem. V posledním kroku je sestaven programový a finanční plán, který ukazuje dopady rozhodnutí na příjmy v delším časovém horizontu (Provažníková, 2009).

Stále ale převažuje v praxi institucionální pojetí rozpočtu – dochází k přerozdělování finančních zdrojů územního rozpočtu mezi jednotlivé instituce a organizace. Zároveň se používají tři přístupy k rozpočtovému plánování:

- **Shoda-dolů**, ve kterém zřizovatel určí podřízeným institucím a organizacím parametry, které nesmí překročit. Například obec své příspěvkové organizaci stanoví objem transferů a výdajové limity a podle nich organizace sestaví svůj návrh rozpočtu.
- **Zdola-nahoru**, kdy nastává opačný případ. Podřízená organizace sestaví návrh rozpočtu a poté tyto prostředky (např. dotace) nárokuje od zřizovatele.

Je na posouzení zřizovatele, zda bude požadavky akceptovat vzhledem ke svému omezení v rozpočtu.

- **Historický přístup**, který je založen na oboustranné shodě. Podřízená organizace předloží zřizovateli své návrhy a nárokuje finanční zdroje, ale zřizovatel nedokáže dostát nárokům organizace a navrhne přehodnotit požadavky. Tento cyklus se opakuje tak dlouho, dokud nedojde k harmonii obou stran (Peková, 2011).

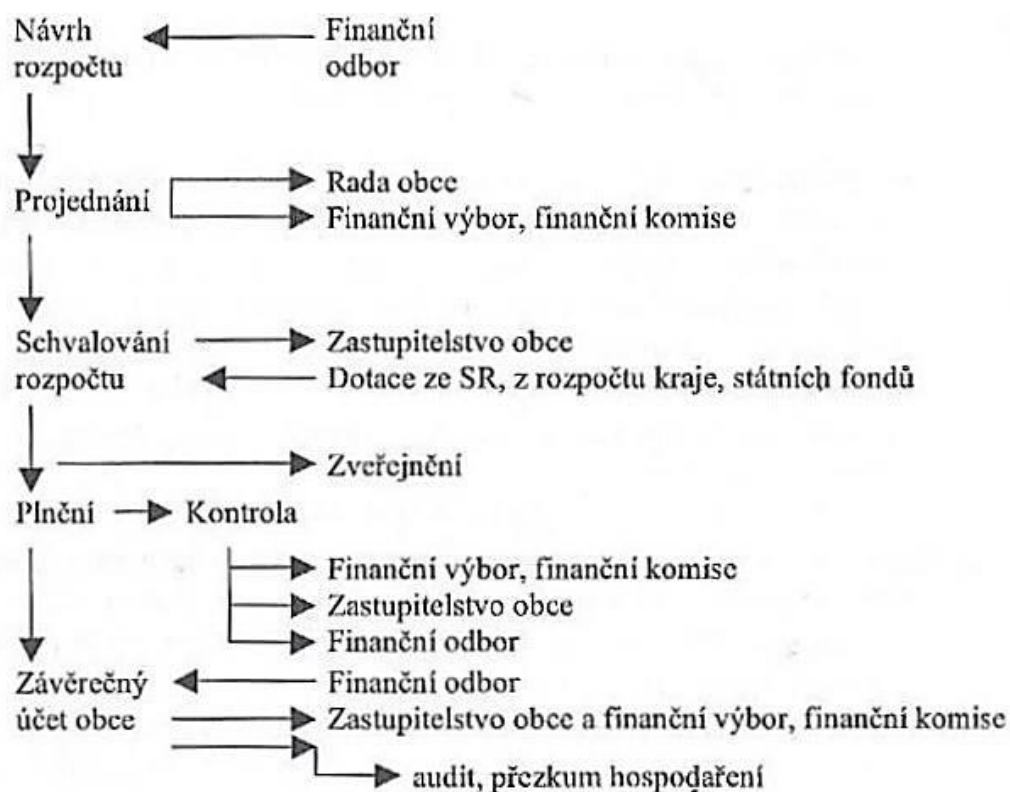
4 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces je souhrn činností, které jsou nezbytné k řízení hospodaření územního samosprávného celku v daném rozpočtovém období. Rozpočet se sice sestavuje na jeden kalendářní rok, avšak samotný rozpočtový proces trvá zpravidla 1,5 až 2 roky.

Fáze procesu lze rozdělit do jednotlivých kroků:

- analýza minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období
- sestavení návrhu rozpočtu
- projednání a schválení
- kontrola plnění rozpočtu
- závěrečný účet (přehled o skutečném plnění)
- aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu (Provazníková, 2009).

Obrázek 2: Rozpočtový proces na příkladu rozpočtu obce v ČR

Zdroj: (Peková, 2011, p. 408)

4.1 Návrh rozpočtu

Návrhem rozpočtu a tvorbou podkladů pro rozpočet se zabývá výkonný orgán obce, většinou finanční výbor. Podkladem pro návrh rozpočtu je rozpočtový výhled, jehož předpokladem je podrobnější zpracování než základní, které je stanovené zákonem. Návrh rozpočtu dále vychází z rozpisu státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria. Dále navazuje na jiné rozpočty, jako jsou rozpočty krajů, svazků obcí aj. Návrh musí obsahovat požadavky stanovené jednotlivými vedoucími odborů a zastupitelů, případně požadavky svých organizací, které řídí.

Samotný návrh rozpočtu by měl vycházet z analýzy hospodaření nejméně dva roky nazpět. Jednotlivé odbory předkládají své části rozpočtu, které by měly být rozděleny na příjmy, běžné výdaje a kapitálové výdaje. Je doporučeno určit jednotlivým odborům závazné limity na provozní výdaje, čímž se podstatně zkrátí tato fáze rozpočtu a získá se více času na projednávání (Provazníková, 2009).

4.1.1 Rozpočtový výhled

Rozpočtový výhled slouží pro střednědobé finanční plánování rozvoje hospodářství, ale především je pomocným nástrojem územního samosprávného celku a svazku obcí. Na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků se tvoří převážně na dobu 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet (Otrusínová & Kubíčková, 2011).

Zákon nestanovuje závaznou podobu rozpočtového výhledu, proto si každá obec může míru podrobnosti zvolit sama. Je ale sestavován alespoň ve čtyřech základních ukazatelích: celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky, celkové závazky.

Sestavení výhledu umožňuje obcím uvažovat o svých finančních zdrojích a potřebách v delším časovém úhrnu, než jeden kalendářní rok, což je důležité pro plánování investic a analýzu využívání návratných finančních prostředků pro jejich financování.

Pro co nejpřesnější rozpočtový výhled je vhodné postupovat dle níže uvedených kroků:

- zpracování analýzy hospodaření za předcházející dva až tři roky minimálně;
- rozdělení dat na běžné a kapitálové příjmy a výdaje, dále členění běžných položek na pravidelné a nahodilé;

- na základě střednědobého výhledu státu přiřadit hodnoty do rozpočtového výhledu, např. u sdílených daní;
- z analýzy běžných příjmů a výdajů se pokusit najít závislost, podle které lze jednotlivým položkám přiřadit dle vývoje koeficienty pro následující léta.

Uvedené kroky slouží k tvorbě běžného rozpočtového výhledu. Kromě nich se zařazují ještě kapitálové a nahodilé položky:

- odhad plnění nahodilých položek, např. splátky půjčených prostředků od obyvatel, přijaté dary, programové vybavení atd.;
- na základě územního plánu nebo programu rozvoje zařazení plánu investic;
- zahrnutí dluhové služby dle úvěrových smluv.

Rozpočet obce by měl vycházet z rozpočtového výhledu, ale nemusí tomu tak vždy být. Zastupitelstvo obce může schválit jiné údaje, než které jsou uvedeny v rozpočtovém výhledu. Představitelé obce by měli brát údaje z rozpočtového výhledu v potaz a případné odlišnosti pádně zdůvodnit. Tím vzniká příležitost k úpravě dříve schváleného rozpočtového výhledu a jeho prodloužení na nejméně jeden rok (Provazníková, 2009).

4.1.2 Rozpočtové zásady

Peková (2011) upozorňuje, že v průběhu rozpočtového procesu platí obecně platné rozpočtové zásady:

- **Každoroční sestavování a schvalování územního rozpočtu** daného subjektu územní samosprávy. Pokud není rozpočet schválen před začátkem rozpočtového období, nastává rozpočtové provizorium, kdy územní samospráva hospodaří buď podle skutečnosti v předchozím období, nebo podle plánovaného rozpočtu až do doby schválení rozpočtu. O způsobu hospodaření podle rozpočtového provizoria rozhoduje zastupitelstvo obce.
- **Reálnost a pravdivost rozpočtu**, tj. co nejpřesnější reálný odhad příjmů a výdajů rozpočtu, aby jeho plnění probíhalo bez výrazných odchylek a úprav v podobě přesunů a doplňování úhrad. Přesuny se provádí jen v určité míře a podle podmínek stanovených zákonem a jsou nazvány rozpočtová opatření.
- **Úplnost a jednotnost rozpočtu** zajišťuje závazná rozpočtová skladba.

- **Dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu** je základem hospodaření. Snaží se předejít možným problémům s chronickým deficitem a s umořováním dluhu.
- **Hospodárnost a efektivnost.**
- **Finanční kontrola, účetní audit.**
- **Publicita**, která informuje občany o hospodaření obce a je předpokladem účinné občanské kontroly.

4.1.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba, jinak řečeno rozpočtová klasifikace, slouží pro snazší porovnatelnost příjmů a výdajů jak prostorově – mezi jednotlivými rozpočty na stejné úrovni, tak časově – mezi různými obdobími. Toto jednotné členění příjmů a výdajů je závazné pro všechny rozpočty.

Rozpočtová skladba upravuje třídění všech peněžních operací na úrovni státu, krajů a obcí, včetně organizačních složek, které jsou zřizovány krajem nebo obcí. Nevztahuje se už ale na podnikatelskou činnost a příspěvkové organizace. Dále není účinná na operace na účtech, které nemají charakter veřejných prostředků, např. fond kulturních a sociálních potřeb, účty sdružených prostředků aj. (Provazníková, 2009)

Příjmy a výdaje se člení jako tzv. peněžní operace. Toto členění využívá principu peněžních pohybů („cash“ princip), kdy dochází k připsání či odepsání peněžních prostředků na bankovním účtu. Výjimku tvoří operace pokladny. Ty se promítnou do příjmů a výdajů dle rozpočtové skladby, až když proběhne zúčtování s bankovním účtem (Peková et al., 2008).

Druhy třídění

Mezi základní třídění podle Pekové (2011) patří:

- **Odpovědnostní**, které je pro obce a kraje nepovinné.
- **Druhové**, které umožňuje propojení na účetnictví.
- **Odvětvové**, které udává účelovost finančního prostředku. Třídí všechny výdajové operace a u územních rozpočtů ještě vybrané nedaňové a kapitálové příjmy.
- **Konsolidační**, tzv. záznamové jednotky. Provazníková (2015) vysvětluje, že konsolidací se vylučují duplicitní položky, které vznikly přesunem peněžních prostředků mezi fondy, zřizovatelem a organizační složkou nebo mezi rozpočty různých úrovní.

Druhové třídění

Druhové třídění je rozděleno do tří oblastí – příjmy, výdaje a financování. Pro třídění je využíváno čtyřmístného kódu, který se dělí na třídu (jednomístný kód), seskupení položek (dvoumístný kód), podseskupení položek (třímístný kód) a jednotlivé položky příjmů a výdajů (čtyřmístný kód).

Třída → podseskupení položek → seskupení položek → jednotlivé položky

Například: Třída 3 Kapitálové příjmy → 31 Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy → 311 Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku → 3111 Příjmy z prodeje pozemků.

Třídění se řídí podle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, která se člení na následující třídy:

- třída 1 – daňové příjmy
  - třída 2 – nedaňové příjmy
  - třída 3 – kapitálové příjmy
  - třída 4 – přijaté dotace
- } Vlastní příjmy

Výdaje se taktéž dělí na běžné a kapitálové a v rozpočtové skladbě se nachází pod označením:

- třída 5 – běžné výdaje
- třída 6 – kapitálové výdaje

Financování (třída 8) zahrnuje operace související s finančními prostředky návratné povahy a likviditou. Zabezpečují financování schodku nebo využití přebytku hospodaření a jeho zhodnocení. Dále sem patří opravné položky, které nemají charakter příjmů a výdajů veřejných rozpočtů (Peková, 2011).

Peková et al. (2008) vysvětlují, že třída 8 obsahuje na rozdíl od předchozích tříd stavové veličiny, které jsou peněžním tokem. Nachází se zde položky vyjadřující změny peněžních prostředků na bankovních účtech. Tento ukazatel se používá v účetních výkazech o plnění příjmů a výdajů. Při zjištění salda rozpočtu, je pro financování typické, že udává opačné znaménko:

Saldo rozpočtu: příjmy – výdaje = přebytek (+) nebo schodek (-)
= financování (-) nebo (+)

4.2 Projednání a schválení rozpočtu

Rozpočet obce projednává a schvaluje zastupitelstvo obce. Zahrnuje plánované dotace ze státního rozpočtu, proto je důležité, aby jejich výše byla známa co nejdříve. Plánované dotace jsou zahrnuty do celkových příjmů rozpočtu obce, podle kterých se stanovuje rozpočtové omezení (Peková et al., 2008).

Následný rozpis rozpočtu upřesňuje § 14 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů:

- *Po schválení rozpočtu v zastupitelstvu územního samosprávného celku a orgánech svazku obcí se jeho rozpis provádí neprodleně.*
- *Součástí rozpisu rozpočtu je sdělení závazných ukazatelů rozpočtu těm subjektům, které jsou povinny se jimi řídit.*
- *Při rozpisu rozpočtu se rozpočet člení podle podrobné rozpočtové skladby.*

4.2.1 Závazné ukazatele

Rozpočet se schvaluje v takovém třídění, aby vyjadřoval závazné ukazatele. Podle § 12 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb. se jimi mají povinně řídit:

- a) výkonné orgány územního samosprávného celku a svazku obcí při hospodaření podle rozpočtu,*
- b) právnické osoby zřízené nebo založené v působnosti územního samosprávného celku při svém hospodaření,*
- c) právnické osoby zřízené v působnosti svazku obcí,*
- d) další osoby, které mají být příjemci dotací nebo příspěvků z rozpočtu.*

Schneiderová (2014) uvádí, že z praxe je zřejmé, že občany menších měst a obcí zajímá účel výdaje, např. na školství, úřad, hasiče aj., než zda bude k zajištění tohoto účelu využito materiálu, služeb nebo mezd. Proto se osvědčilo stanovit závazné ukazatele pro výkonné orgány územních samosprávných celků u výdajů dle účelového členění rozpočtové skladby, neboli členění dle paragrafů. Paragrafy se dále člení dle odpovědnosti jednotlivých odborů u větších měst.

4.2.2 Rozpočtové provizorium

Pokud se nepodaří schválit rozpočet do začátku rozpočtového období, nastává rozpočtové provizorium. V něm obec hospodaří dle rozpočtu předchozího období nebo podle plánovaného rozpočtu. Jelikož obce většinou neznají objem dotací, které mají plynout ze státního rozpočtu či ostatních rozpočtů a peněžních fondů, je rozpočtové provizorium dosti časté. Rozpočet se ovšem může schválit a příjem dotací se zpřesňuje schválením úprav v rozpočtu, tzv. upravený rozpočet (Peková et al., 2008).

4.3 Plnění a kontrola rozpočtu

Jelikož dochází během roku k rozdílům mezi schváleným rozpočtem a skutečností, je třeba vzniklé rozpočtové potřeby uhradit následujícími způsoby:

- změnou rozpočtu na základě usnesení;
- rozpočtovým opatřením;
- použitím prostředků z mimorozpočtových zdrojů (Provazníková, 2015).

Zákon č. 250/2000 Sb. uvádí, že vzniklé rozdíly jsou způsobeny z důvodu:

- **organizačních změn**, což jsou změny organizace hospodaření (výše přijatých dotací nebo návratných finančních výpomocí);
- **metodických změn** vzniklé změnami právních předpisů, které mají dopad na výši rozpočtovaných příjmů nebo výdajů (změny kvůli cenové regulaci);
- **věcných změn**, jež objektivně ovlivňují skutečnosti, které byly podkladem pro výpočet příjmů nebo výdajů (snížení příjmů z daní, se kterými bylo kalkulováno).

4.3.1 Rozpočtová opatření

Vzniklé změny se provádí tzv. rozpočtovými opatřeními. Jsou evidována v časové posloupnosti a podle § 16 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb., jsou jasně definována jako:

- a) přesun rozpočtových prostředků, při němž se jednotlivé příjmy nebo výdaje navzájem ovlivňují, aniž by se změnil jejich celkový objem nebo schválený rozdíl celkových příjmů a výdajů,*
- b) použití nových, rozpočtem nepředvídaných příjmů k úhradě nových, rozpočtem nezajištěných výdajů, čímž se zvýší celkový objem rozpočtu,*
- c) vázání rozpočtových výdajů, jestliže je jejich krytí ohroženo neplněním rozpočtových příjmů; tímto opatřením se objem rozpočtu snižuje.*

Schneiderová (2014) se zabývá rozdílem mezi pojmy rozpočtová změna a rozpočtové opatření. Z předpisu totiž nejde jednoznačně určit jejich definice. Zpravidla se rozpočtovou změnou rozumí změna jednoho údaje schváleného rozpočtu. Poté se zastupitelstvu obce předloží přehled rozpočtových změn, které se schválí jako jedno rozpočtové opatření.

4.3.2 Kontrola plnění rozpočtu

Výkonné orgány obce zodpovídají za plnění rozpočtu, tedy provádí jeho průběžnou kontrolu plnění a voleným orgánům předkládají zprávu, ve které jsou uvedeny analýzy i příčiny neplnění rozpočtu. Tím se snaží najít vhodná účinná opatření, kterými se pokoušejí odstranit negativní vlivy hospodaření (Peková et al., 2008).

Předem stanovené soubory pravidel a postupů zajišťují fungování vnitřního kontrolního systému, který je na úrovni každého subjektu územní samosprávy. Nezávislost je v tomto případě důležitá pro kvalitu vnitřní kontroly. Mezi cíle patří:

- ovlivnění efektivního řízení, plnění záměrů místní politiky;
- nalézání chyb v řízení, hospodaření a návrh pro zlepšení a předcházení chyb;
- dodržení správnosti, věrohodnosti a úplnosti účetních zápisů a včasné vystavení účetních výkazů (Peková, 2011).

Kontrola hospodaření je prováděna auditem a dělí se na:

- **interní** neboli finanční kontrolu, kterou podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů provádí nezávislý orgán (odbor, oddělení aj.), prověřuje dodržování právních předpisů a postupů a navazuje na vnitřní kontrolní systém;
- **externí** neboli přezkoumání ročního hospodaření územního celku, které je u obcí a krajů ze zákona povinné. Je prováděno krajským úřadem nebo nezávislým auditorem či auditorskou společností, kdy se dělá kontrola hospodaření s majetkem, stavu pohledávek a závazků a účetnictví. Podle zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí se provádí i dílčí audit, kterému ale nepodléhají obce do 800 obyvatel. Zde je přezkoumání jednorázové.

Zpráva o přezkoumání hospodaření obce je součástí závěrečného účtu. V této zprávě je uvedeno, zda byly nalezeny chyby a nedostatky.

4.4 Závěrečný účet obce

Je sestavován výkonnými orgány (finanční odbor a rada) po skončení rozpočtového období, kdy podává přehled o skutečném plnění rozpočtu. Následně je přeložen volným orgánům ke schválení. Pro lepší přehlednost by měl obsahovat tabulky, vývojové grafy a komentáře.

Jeho struktura by se měla členit na:

- celkové porovnání schváleného, upraveného a skutečného rozpočtu za minulé období;
- rozdělení příjmů na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace, ze kterého bude patrné, která část příjmů je nejdůležitější;
- daňové příjmy, které se rozdělí na sdílené daně, výlučné daně, správní a místní poplatky;
- posouzení celkových výdajů dle členění oddílů na běžné a kapitálové nebo podle odpovědnostního třídění;
- spotřebu provozních nákladů v jednotlivých organizačních celcích, které poskytuje porovnání běžných výdajů v odvětvovém členění;
- analýzu plnění příjmů a výdajů v jednotlivých měsících;
- vyhodnocení provozního salda (rozdíl běžných příjmů a výdajů) po měsících, protože jde vyvodit závislost, kdy je saldo nízké a kdy vysoké. Napomáhá to lepšímu rozložení investičních výdajů na další období.

Před projednáváním musí být zveřejněn nejméně 15 dní na úřední desce a na webových stránkách obce, aby občané na jednání zastupitelstva mohli vyjádřit svoje názory. Výsledné schválení závěrečného účtu je uzavřeno rozhodnutím „bez výhrad“ nebo „s výhradami“ nejdéle do 30. června (Provazníková, 2009).

5 Metodika

Cílem práce je analyzování jednotlivých částí rozpočtového procesu ve vybrané obci.

Dílním cílem práce je vytvořit ucelený obraz časového harmonogramu rozpočtového procesu v praxi.

Dalším dílním cílem je v návaznosti na získané poznatky navrhnout možnosti zlepšení, které by přinesly lepší transparentnost a efektivnost stávajícího postupu, aby pomohl jak občanům obce, tak široké veřejnosti zorientovat se v dané problematice.

Bakalářská práce na téma Rozpočtový proces ve vybrané obci je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou část.

V teoretické části byla popsána obec spolu s přenesenou a samostatnou působností. V návaznosti byly definovány orgány obce, statky a jejich zabezpečení. Dále byl charakterizován rozpočet jako nástroj hospodaření a plnění cílů municipalit. Nástroj, který napomáhá řízení hospodaření různých jednotek (stát, kraj, obec aj.), se nazývá rozpočtový proces. Jelikož je hlavním předmětem práce, byla mu v teoretické části věnována největší pozornost.

Pro zpracování teoretické části bylo vycházeno z několika knižních publikací různých autorů, ale i z vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě a ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

V druhé části práce je popsán rozpočtový proces v praxi. Praktická část je aplikována na obec Třebelovice, která souhlasila se spoluprací. Obec se řadí do kategorie obcí do 500 obyvatel (malé obce). K 15. prosinci 2015 se dle Českého statistického úřadu v České republice nacházelo 6 253 obcí, kdy největší zastoupení představovaly obce s rozsahem obyvatel od 200 do 499. Proto byla pro tuto práci zvolena obec, která se v tomto rozpětí nachází.

Pro praktickou část jsou použita data z období roku 2014, 2015 a 2016. Jelikož rozpočtový proces trvá přibližně jeden a půl roku, jediný rok 2014 zahrnuje všechny části procesu, a to:

- návrh rozpočtu,
- projednání a schválení,
- plnění rozpočtu v první půli a na konci roku,

- kontrolu rozpočtu,
- závěrečný účet obce.

Evidence rozpočtových opatření je uvedena pouze v roce 2014, protože tento rok na rozdíl od ostatních let klasifikuje komplexní fáze rozpočtového procesu.

Rok 2015 je popsán jen z části, neboť proces ještě není zcela uzavřený. Dosud nebylo provedeno přezkoumání hospodaření a neproběhlo schválení závěrečné účtu obce. V praktické části jsou tedy uvedeny jen etapy rozpočtového procesu:

- návrh rozpočtu,
- projednání a schválení,
- plnění rozpočtu za první polovinu daného roku.

Pro aktuálnost daného tématu a poukázání na vývoj a změny je popsán i rok 2016 v etapách:

- návrh rozpočtu,
- projednání a schválení.

Každá fáze rozpočtového procesu je popsána všeobecně na úrovni obce Třebelovice bez přesných termínů provedení. Až následně je detailněji charakterizována.

V analýze rozpočtu je použito srovnání schváleného, upraveného a skutečného rozpočtu ve sledovaném období. Každý rozdíl je následně vyhledán ve výkazech, popsán a odůvodněn.

Práce je doplněna grafy a tabulkami pro lepší vypovídací schopnost a přehlednost. Nej důležitějším ukazatelem se stává procentuální vyjádření k celkovému souboru, které umožňuje srovnání návrhů rozpočtu, plnění rozpočtů během roku, ale i vyjádření podílu obce na financování projektů.

Použitá data byla převzata a zpracována z dokumentů a výkazů obce. Podrobnější informace byly získány z pozorování a z osobních rozhovorů se starostkou Bc. Janou Frühaufovou a hlavní účetní paní Hanou Valentovou.

6 Charakteristika obce

Základní údaje

Oficiální název:	Obec Třebelovice
Adresa:	Třebelovice 76 675 32 Třebelovice
IČ:	00290602
Umístění:	Kraj Vysočina

Obec v číslech

Počet obyvatel:	437
Celková výměra katastru:	1 144 ha
První písemná zpráva:	rok 1365

Obecní úřad

Starostka obce:	Bc. Jana Frühaufová
Počet zaměstnanců:	4
Počet členů zastupitelstva:	9
Odbory:	žádné
Komise:	žádné
Výbory:	Finanční výbor Kontrolní výbor

Obec Třebelovice leží 7 km východně od města Jemnice, prochází zde silnice z Jemnice do Ráovic a dále do Moravských Budějovic. Obec je součástí Jemnického mikroregionu, který čítá 30 obcí. V obci se nachází železniční a autobusová stanice, pošta¹, základní a mateřská škola, kadeřnictví, hospoda, obchody se smíšeným zbožím a průmyslovým zbožím a kaple sv. Floriána.

Přenesená působnost je vykonávána v rozsahu obecního úřadu I. stupně. Mezi činnosti poskytované občanům patří Czech POINT, vidimace, legalizace a další.

Obec je zřizovatelem příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Třebelovice² a organizačních složek Místní knihovna a Zásahová jednotka III. stupně. V obci dále působí místní organizace TJ Třebelovice, SH ČMS – Sbor dobrovolných hasičů Třebelovice a Myslivecké sdružení Třebelovice.

Místní knihovna

Knihovnické služby zabezpečuje pracovník v budově kulturního domu, a to 3 hodiny týdně. Poslední roky je zpravidla rozpočtováno 10 tis. Kč na nákup nových knih. Organizační složka je napojena na rozpočet zřizovatele brutto způsobem.

Zásahová jednotka III. stupně

Zásahová jednotka má 20 členů, zázemí se nachází v hasičské zbrojnici a jednotka je vybavena hasičským autem značky LIAZ. Tato organizace je též napojena přímo na rozpočet obce.

Základní škola a Mateřská škola Třebelovice

Základní a mateřská škola sídlí v samostatné budově. Příspěvková organizace má 7 zaměstnanců. Škola zajišťuje vzdělávání pro 1. – 5. ročník a napojení na rozpočet zřizovatele je netto způsobem. Při návrhu rozpočtu obce správce rozpočtu vychází z požadavků školy. Po projednání a schválení rozpočtu, obec předloží škole sdělení závazných ukazatelů, kde jsou stanovena jasná pravidla čerpání peněžních prostředků.

---

¹ K 1. říjnu 2016 dojde k uzavření budovy pošty. Služby převezme obchod se smíšeným zbožím nebo místní hospoda. Zrušení je na základě programu Pošta Partner.

² Celým názvem Základní škola a Mateřská škola Třebelovice, okres Třebíč, příspěvková organizace.

7 Rozpočtový proces

Tabulka č. 1 popisuje časový harmonogram rozpočtového procesu ve vybrané obci a určuje zodpovědnost příslušných orgánů k jednotlivým fázím.

Tabulka 1: Jednotlivé fáze rozpočtového procesu v obci Třebelovice

Typ dokumentu	Zodpovědnost	Termín
Návrh rozpočtu	hlavní účetní	říjen
Rozpočtový výhled	zastupitelstvo obce	říjen
Projednání a schválení návrhu rozpočtu	zastupitelstvo obce	listopad - prosinec
Rozpočet	zastupitelstvo obce	leden – prosinec
Rozpočtová opatření	starostka	v průběhu roku
Kontrola rozpočtu		
- finanční kontrola	finanční výbor kontrolní výbor	v průběhu roku
- přezkoumání hospodaření	auditor	leden - červen
Závěrečný účet	hlavní účetní	únor - červen

Zdroj: interní materiály obce - vlastní zpracování

7.1 Návrh rozpočtu

V obci Třebelovice začínají práce na sestavování návrhu rozpočtu v říjnu. Jelikož zde není finanční odbor, hlavní osobou zpracování je účetní obce. Z informací získaných z rozpočtového výhledu, loňského rozpočtu a rozpisu státního rozpočtu nebo jeho provizoria je sestaven návrh rozpočtu. Kromě toho se vychází z návrhu rozpočtu příspěvkové organizace, což je Základní škola a Mateřská škola Třebelovice. Na sestavování rozpočtu se dále podílejí starosta, místostarosta a předseda finančního výboru.

Tvorba návrhu rozpočtu není upravena žádnou směrnicí, která by určovala závazné termíny, ale musí být dodrženo vyvěšení návrhu rozpočtu na elektronické úřední desce a na úřední desce nejméně 15 dní před konáním jednání zastupitelstva obce. Návrh rozpočtu už má přímou podobu rozpočtu obce, tudíž je tvořen tabulkami příjmů a výdajů a neobsahuje dodatečné komentáře.

Spolu s návrhem se připravuje i rozpočtový výhled, který se sestavuje na tři roky dopředu. Jelikož zákon nestanovuje závaznou podobu rozpočtového výhledu, obec si určuje sama, jakou formu budou mít příjmy a výdaje.

Rozpočtový výhled tedy obsahuje sloupce stávajícího roku a tří zmiňovaných roků budoucích. Řádky jsou rozděleny následovně:

- příjmy, které se dělí na daňové příjmy, pronájmy, ostatní a součtový řádek;
- výdaje, které jsou charakterizovány jako obecní les, místní komunikace a vzhled obce, provoz základní školy, kulturní dům, veřejné osvětlení, veřejná zeleň, tuhý komunální odpad, požární ochrana, zastupitelstvo obce, místní správa, finanční příspěvky, ostatní a součtový řádek.

7.1.1 Rozpočtový rok 2014

Práce na návrhu rozpočtu pro rok 2014 započaly již v říjnu 2013, kdy se sestavením zabývala účetní obce spolu se starostou a předsedou finančního výboru. Jako výchozí dokumenty byly použity rozpočet předešlého roku a rozpočtový výhled.

Tabulka č. 2 znázorňuje, že návrh rozpočtu obsahoval vyrovnané příjmy a výdaje. Návrh rozpočtu byl vyvěšen dne 18. listopadu 2013 na úřední desce a na elektronické úřední desce, aby byla splněna lhůta vyvěšení minimálně 15 dní před jednáním zastupitelstva obce.

Tabulka 2: Návrh rozpočtu na rok 2014

Členění	Částka v Kč	Vyjádření v %
Daňové příjmy	4 648 448,-	89,83
Nedaňové příjmy	447 452,-	8,64
Kapitálové příjmy	0,-	0,00
Přijaté transfery	79 100,-	1,53
Příjmy celkem	5 175 000,-	100,00
Běžné výdaje	5 175 000,-	100,00
Kapitálové výdaje	0,-	0,00
Výdaje celkem	5 175 000,-	100,00

Zdroj: Návrh rozpočtu na rok 2014 - vlastní zpracování

Součástí říjnových prací bylo i sestavení rozpočtové výhledu. Rozpočtový výhled obsahoval aktualizaci roku 2013 podle rozpočtu a stanovení plánovaných příjmů a výdajů na roky 2014 až 2016. Na základě rozvojového strategického dokumentu obce byl tento výhled sestaven účetní obce, starostou a předsedou finančního výboru.

Položky daňové příjmy a pronájmy byly stanoveny pro všechny roky ve stejné výši. Ale mezi řádky příjmů přibyla další položka - splátky SDH, která předpokládala splacení návratné finanční výpomoci místní organizací ve výši 50 tis. Kč ročně. Výpomoc byla realizována v roce 2012 a byla určena na pořízení vícemístného automobilu značky Transit. Splátky probíhaly v letech 2012 až 2015. V návrhu rozpočtu byly tyto částky pod označením položky 2420 PO splátka půjčky.

Ve výdajové části rozpočtové výhledu bylo počítáno s konstantním průběhem položek obecní les, místní správa a finanční příspěvky. Položky veřejná zeleň, tuhý komunální odpad a požární ochrana se každý rok zvyšovaly o 10 tis. Kč. U výdajů na veřejné osvětlení a základní školy se předpokládal meziroční růst prostředků o 20 tis. Kč. Z rozvojového dokumentu dále bylo předpokládáno, že se v roce 2014 uskuteční oprava kulturního domu, přesněji výměna oken a dveří. Tato akce se promítla do rozpočtového výhledu v řádku kulturní dům, kdy se hodnota zvýšila na 1 mil. Kč. V roce 2015 byla plánována oprava silnice, která se zahrnula do rozpočtového výhledu v řádku místní komunikace a vzhled obce ve výši 1,5 mil. Kč.

7.1.2 Rozpočtový rok 2015

V porovnání s rokem 2014 se rozpočet na rok 2015 lišil přibližně o 20 tis. Kč. Tuto skutečnost znázorňuje tabulka č. 3. Konkrétně se jedná o nedaňové příjmy. V podrobném členění rozpočtu se toto zvýšení nachází v paragrafu 3392 položce 2132 KD – příjmy z pronájmu. Zastupitelstvo obce schválilo žádost o pořádání zábav v kulturním domě a tyto příjmy mohly být následně zahrnuty do návrhu rozpočtu, protože dle uzavřené smlouvy byla známa výše i budoucí přijetí. Schválení této žádosti přineslo navýšení položky o zmiňovaných 20 tis. Kč.

Tabulka 3: Návrh rozpočtu na rok 2015

Členění	Částka v Kč	Vyjádření v %
Daňové příjmy	4 693 500,-	90,41
Nedaňové příjmy	420 392,-	8,10
Kapitálové příjmy	0,-	0,00
Přijaté transfery	77 500,-	1,49
Příjmy celkem	5 191 362,-	100,00
Běžné výdaje	5 191 362,-	100,00
Kapitálové výdaje	0,-	0,00
Výdaje celkem	5 191 362,-	100,00

Zdroj: Návrh rozpočtu na rok 2015 - vlastní zpracování

Dalším krokem bylo sestavení rozpočtového výhledu. Rozpočtový výhled byl taktéž připravován účetní obce, starostou a předsedou finančního výboru. Zahrnoval rozpočtový rok 2014 a výhled na roky 2015 až 2017.

Pro tyto roky se vycházelo z nově schváleného rozvojového strategického dokumentu, který je plánovaný na roky 2015 až 2020. Jak již bylo uvedeno v loňském výhledu, pro rok 2015 se stanovily zvýšené výdaje na opravu komunikace a vzhled obce, které ale měly pokračování i v roce 2016 částkou 1 mil. Kč. Další významná změna nastala v řádku zastupitelstvo obce. Na podzim roku 2014 proběhly volby do zastupitelstev obcí. Nově zvolené zastupitelstvo obce schválilo, že starostka obce bude pro výkon funkce dlouhodobě uvolněná. Toto rozhodnutí mělo za následek, že se plánované výdaje zvýšily z 300 tis. Kč na 600 tis. Kč a zvýšení se promítlo i v dalších letech.

Oproti návrhu rozpočtu na rok 2014 nastala změna se zákonem č. 24/2015 Sb., který mimo jiné novelizoval zákon č. 250/2000 Sb. Tato novelizace přinesla změnu v poskytování dotací a návratných finančních výpomocí z územních rozpočtů. Po podání žádosti a následném schválení se uzavře veřejnoprávní smlouva, která má zákonem stanovené náležitosti. Pokud výše dotace bude nad 50 tis. Kč a bude podaná po 1. červenci 2015, musí být povinně zveřejněna na úředních deskách obce po dobu 30 dnů. Následná dotace je poskytnuta z finančních prostředků územních celků a je prostřednictvím rozpočtového opatření zahrnuta do rozpočtu.

V době návrhu rozpočtu na rok 2014 bylo rozpočtováno s příspěvky na činnost tělovýchovné jednoty v částce 30 tis. Kč v paragrafu 3419 položce 5222 a na činnost sboru dobrovolných hasičů v částce 30 tis. Kč pod označením paragrafu 5512 položky 5222. Od následujícího roku byly tyto příspěvky zahrnuty do rozpočtu obce až rozpočtovým opatřením.

7.1.3 Rozpočtový rok 2016

Z níže uvedené tabulky č. 4 je zřejmé, že výše rozpočtu se znatelně zvýšila oproti roků předchozím, konkrétně vzrostly daňové a nedaňové příjmy. K navýšení daňových příjmů přistoupila účetní obec proto, že v minulých letech bylo skutečné plnění přibližně o 5 % vyšší než plán a rozpočet musel být upravován rozpočtovými opatřeními. Zvýšení nedaňových příjmů ovlivnila digitalizace pozemků, díky které došlo k upřesnění vlastnických vztahů a uzavření nových smluv na pronájem pozemků.

Tabulka 4: Návrh rozpočtu na rok 2016

Členění	Částka v Kč	Vyjádření v %
Daňové příjmy	4 840 500,-	88,46
Nedaňové příjmy	551 500,-	10,08
Kapitálové příjmy	0,-	0,00
Přijaté transfery	79 900,-	1,46
Příjmy celkem	5 471 900,-	100,00
Běžné výdaje	5 471 900,-	100,00
Kapitálové výdaje	0,-	0,00
Výdaje celkem	5 471 900,-	100,00

Zdroj: interní materiály obce - vlastní zpracování

Nedílnou součástí přípravy návrhu rozpočtu byla úprava rozpočtového výhledu. Při tvorbě byly přidány nové výdajové řádky, a to víceúčelové hřiště, přeložka vysokého napětí a inženýrské sítě. Obec totiž plánuje, že v roce 2016 bude realizována výstavba multifunkčního hřiště, které bude z části hrazeno obcí ve výši 1 250 tis. Kč a z části z dotačních titulů. Dále obec připravuje přeložení vysokého napětí z pozemků pro budoucí výstavbu rodinných domů. Tato akce je v plánované částce 572 tis. Kč. Na tyto práce navazuje v roce 2017 vybudování inženýrských sítí, aby byla stavební místa připravena pro následný prodej.

7.2 Projednání a schválení rozpočtu

Po sestavení návrhu rozpočtu a rozpočtového výhledu jsou výsledné dokumenty předloženy zastupitelstvu obce k projednání. Členové zastupitelstva diskutují o jednotlivých položkách a řeší jejich výši. Pokud dojdou k názoru, že jsou potřeba nějaké úpravy, návrh rozpočtu je přepracován s přihlédnutím na připomínky zastupitelů. Po projednání je návrh rozpočtu zveřejněn na úředních deskách obce.

Z tabulky č. 5 je patrné, že ke změně návrhu rozpočtu došlo v jednom z popisovaných třech období. Podrobněji se tomuto jevu věnuje kapitola Projednání návrhu rozpočtu na rok 2016.

Tabulka 5: Projednání v jednotlivých letech

Rozpočtový rok	Datum	Změna návrhu rozpočtu
2014	15. listopad 2013	NE
2015	14. listopad 2014	NE
2016	12. listopad 2015	ANO

Zdroj: interní materiály obce - vlastní zpracování

Na dalším jednání zastupitelstva už probíhá schválení rozpočtu. Toto zasedání se koná většinou v prosinci a díky schválení do 1. ledna nemusí obec hospodařit podle rozpočtového provizoria. Podle zákona by měl následovat rozpis rozpočtu. Obec ovšem tento krok nedělá, neboť návrh rozpočtu je již zpracován v podrobném členění podle rozpočtové skladby. Účetní obce proto jen vyvěsí schválený rozpočet na elektronickou úřední desku a úřední desku.

Protože všechna jednání o schválení mají stejný průběh a liší se jen v počtu přítomných členů, níže zkonstruovaná tabulka č. 6 udává souhrnná data za sledované tři roky.

Tabulka 6: Schválení rozpočtu v jednotlivých letech

Rok	Datum	Počet přítomných členů/ Návrh přijat
2014	20. prosinec 2013	6 / 6
2015	12. prosinec 2014	7 / 7
2016	10. prosinec 2015	9 / 9

Zdroj: interní materiály obce - vlastní zpracování

Projednáání návrhu rozpočtu na rok 2016

Účastí na zasedání zastupitelstva vznikl podrobný popis jeho průběhu, kdy zastupitelé obce jednali o návrhu rozpočtu. Jednání se konalo 12. listopadu 2015 a bylo zahájeno v 18 hodin. Starostka obce seznámila přítomné s programem. Členové měli možnost navrhnout další body jednání, ale nevyužili toho. Program byl schválen beze změn a začalo projednávání jednotlivých bodů.

S návrhem rozpočtu pro 2016 byli všichni zastupitelé předem seznámeni, aby mohli k návrhu rozpočtu formulovat své poznatky a vznést požadavky. V debatě byly například zmíněny poplatky za užívání veřejného prostranství. Pod tímto názvem jsou uvedeny např. poplatky obchodníků u kulturního domu nebo stánky o tradiční pouti. Byl předložen návrh, aby byl poplatek zvýšen. S tím ale nesouhlasila polovina členů a argumentovala podaný návrh. V závěru o jeho hlasování došli k rozhodnutí, že se poplatek za užívání veřejného prostranství měnit nebude. Zpracování nové vyhlášky by nebylo efektivní vůči navýšení poplatku. Dále byla vznesena poznámka, že ačkoliv jsou placeny poplatky ze psů, není řádně vedena evidence majitelů psů. Proto je třeba nechat vyrobit nové psí známky a tuto evidenci doplnit.

Největší změna byla provedena v paragrafu 1031 položce 2111 s názvem Pěstební činnost - příjmy z poskytování služeb. Zde se nachází příjmy z prodeje dřeva z obecního lesa, které byly plánovány na 100 tis. Kč. Zastupitel, který má na starosti hospodaření v obecních lesích, upozornil na kůrovcovou kalamitu. Vzhledem k množství napadených stromů je nutno provést jejich vykácení a následný prodej. Zastupitelé rozhodli v návrhu rozpočtu zaznamenat tuto skutečnost navýšením částky na 300 tis. Kč. Na tuto změnu navazuje paragraf ve výdajích, a to přesně 1031 položka 5169 Pěstební činnosti – nákup ostatních služeb, ve které jsou zahrnuty dřevorubecké služby na likvidaci poškozených stromů. Její hodnota se zvedla z navrhovaných 100 tis. Kč na 200 tis. Kč. Částka 100 tis. Kč, která vznikla rozdílem mezi navýšenými příjmy a výdaji, byla přiřazena na opravy silnic.

Nově upravený návrh rozpočtu na rok 2016 prezentuje tabulka č. 7. Zvýšení nedaňových příjmů způsobilo navýšení rozpočtu a změny procentuálních podílů jednotlivých příjmů na příjmech celkových.

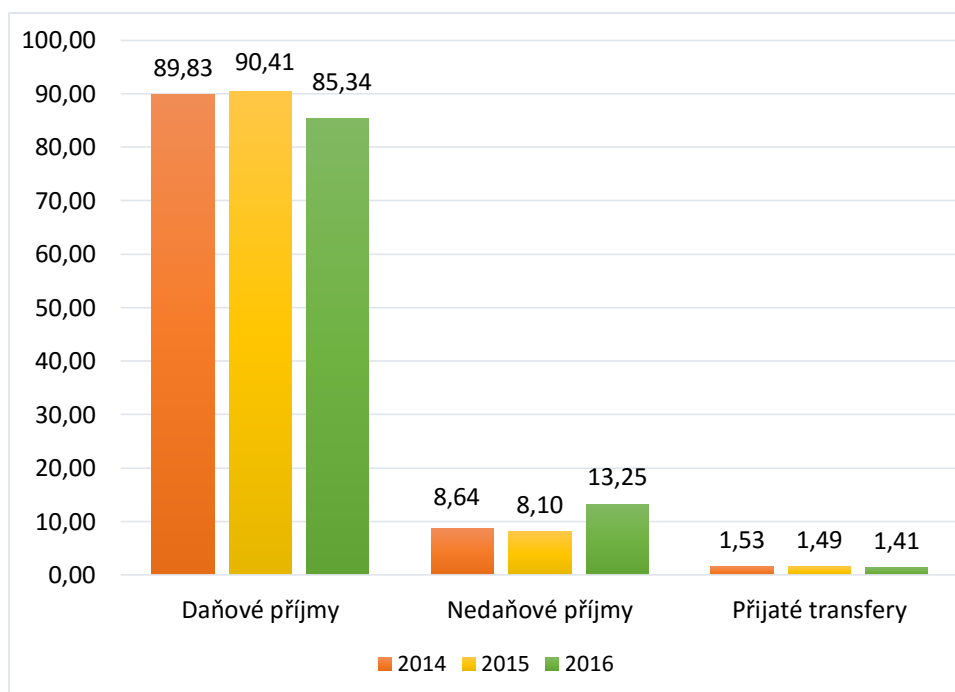
Tabulka 7: Návrh rozpočtu na rok 2016 po změnách

Členění	Částka v Kč	Vyjádření v %
Daňové příjmy	4 840 500,-	85,34
Nedaňové příjmy	751 500,-	13,25
Kapitálové příjmy	0,-	0,00
Přijaté transfery	79 900,-	1,41
Příjmy celkem	5 671 900,-	100,00
Běžné výdaje	5 671 900,-	100,00
Kapitálové výdaje	0,-	0,00
Výdaje celkem	5 671 900,-	100,00

Zdroj: Návrh rozpočtu na rok 2016 - vlastní zpracování

Srovnáním schválených rozpočtů za poslední tři roky je možné z grafu č. 1 vyčíst, že jednotlivé druhy příjmů se stanovují téměř ve stejné výši. Výjimkou je pouze rok 2016. Zvýšení podílu nedaňových příjmů na celkových příjmech způsobilo navýšení příjmů z prodeje dřeva z obecních lesů kvůli zmiňovanému napadení kůrovcem.

Graf 1: Porovnání plánovaných příjmů v letech 2014-2016, v %

Zdroj: vlastní zpracování

7.2.1 Rozpočtové provizorium

Rozpočtová provizoria nenastala ani v jednom sledovaném roce, tj. 2014 až 2016. Nejen že je jedna z priorit zastupitelů, aby byl návrh rozpočtu schválen před 1. lednem, ale vždy došlo k potvrzení výše dotací ze státního rozpočtu. Kupříkladu 12. října 2015 přišel návrh příspěvku na výkon státní správy pro rok 2016, který uváděl částku 79 900 Kč. Tato částka byla použita do návrhu rozpočtu obce. V prosinci byl schválen státní rozpočet a následovalo vydání rozhodnutí o výši transferu, která byla ponechána v původní sumě.

7.3 Plnění a kontrola rozpočtu

Zastupitelstvem obce je na začátku každého roku schvalována směrnice č. 1 Systém zpracování účetnictví. Tento dokument upravuje vedení účetní agendy, kterou spravuje účetní obce. Je zde například uvedeno, že účetnictví je zpracováváno na počítači v účetním programu KEO-W, který je pravidelně aktualizován, aby odpovídal legislativním požadavkům. Součástí je i popis označení účetních dokladů podle aktuálního roku.

Směrnice dále určuje, že rozpočtová opatření jsou prováděna starostkou obce. Zákon o obcích stanovuje, že pokud není minimálně 15 členů v zastupitelstvu obce, aby byla složena rada obce, zastupuje její funkci starosta.

Rozpočtová opatření vystihují změny příjmů a výdajů oproti schválenému rozpočtu. Obsahují přesné uvedení paragrafů a položek v původních hodnotách, popisy a sloupce změn a po změnách. Po zpracování jsou následně předložena zastupitelstvu obce, které vezme tyto skutečnosti na vědomí. Nejčastěji se jedná o změny v důsledku přijatých transferů a o přesuny mezi položkami.

V tabulce č. 8 jsou zaznamenána rozpočtová opatření za rok 2014. Sice bylo uskutečněno jen pět rozpočtových opatření, ale změn nastalo relativně hodně. První opatření bylo provedeno až v měsíci květnu, neboť do této doby nebyly nutné změny rozpočtu.

Tabulka 8: Rozpočtová opatření v roce 2014

Měsíc	Rozpočtové opatření	Počet změn
Květen	1	38
Červen	2	25
Září	3	16
Listopad	4	29
Prosinec	5	88

Zdroj: interní materiály obce - vlastní zpracování

Na plnění rozpočtu dohlíží i krajský úřad. Každý měsíc jsou zasílány pro kontrolu výkazy, ze kterých je patrné, jestli obec hospodaří v souladu se schváleným a upraveným rozpočtem. Tyto dokumenty se nazývají Výkazy pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad a nesou označení FIN 2-12 M. Spolu s výkazy se každé čtvrtletí zasílá i rozvaha, výkaz zisků a ztrát a příloha.

Tabulka č. 9 zobrazuje plnění rozpočtu za první polovinu roku 2014 a 2015. Procentuální plnění je v obou letech v přibližné výši. Výjimku tvoří přijaté transfery v roce 2014. Zde došlo k převýšení 100% hranice, které způsobil převod peněžních prostředků. Obec vlastní dva účty – běžný účet u Komerční banky a dotační účet u České národní banky. Na dotačním účtu se nacházely prostředky z přijatých transferů, které účetní obce převedla na běžný účet. Tato operace je zachycena v řádku konsolidace příjmů a výdajů, které zaznamenávají převody uvnitř jednotky.

V polovině roku 2015 vznikl rozpočtovými opatřeními stav, že rozpočet po změnách vykazoval vyšší celkové výdaje než celkové příjmy. Jelikož ale skutečné běžné výdaje byly vynaloženy pouze z jedné třetiny, celkové příjmy převýšily celkové výdaje. Tento fakt vykazoval řádek financování, jehož procentuální vyjádření nabylo vysokých hodnot.

Tabulka 9: Plněný příjmů a výdajů v období 6/2014 a 6/2015

Členění	Rozpočet po změnách v roce 2014 (Kč)	Rozpočet po změnách v roce 2015 (Kč)	Výsledek od počátku roku 2014 (Kč)	Výsledek od počátku roku 2015 (Kč)	Plnění v roce 2014 (%)	Plnění v roce 2015 (%)
Daňové příjmy	4 664 638,00	4 796 670,00	2 421 823,53	2 376 845,58	51,92	49,55
Nedaňové příjmy	618 820,00	791 268,00	506 294,21	700 421,70	81,82	88,52
Kapitálové příjmy	1 340,00	23 740,00	1 340,00	23 740,00	100,00	100,00
Přijaté transfery	3 054 319,00	364 832,00	5 505 941,00	327 332,00	180,27	89,72
Příjmy celkem	8 339 117,00	5 976 510,00	8 435 399,74	3 428 339,28	101,15	57,36
Konsolidace příjmů	0,00	-	2 500 000,00	-	-	-
Příjmy celkem po konsolidaci	8 339 117,00	5 976 510,00	5 935 399,74	3 428 339,28	71,18	57,36
Běžné výdaje	5 710 915,00	5 780 267,00	5 223 005,16	1 855 619,27	91,46	32,10
Kapitálové výdaje	66 784,00	418 957,00	66 784,00	299 032,00	100,00	71,38
Výdaje celkem	5 777 699,00	6 199 224,00	5 289 789,16	2 154 651,27	91,56	34,76
Konsolidace výdajů	0,00	-	2 500 000,00	-	-	-
Výdaje celkem po konsolidaci	5 777 699,00	6 199 224,00	2 789 789,16	2 154 651,27	48,29	34,76
Financování	-2 561 418,00	222 714,00	-3 145 610,58	-1 273 688,01	122,81	-571,89

Zdroj: výkaz FIN 2-12 M sestavený k 30. červnu 2014 a k 30. červnu 2015 - vlastní zpracování

7.3.1 Kontrola hospodaření

Finanční kontrolu v obci upravuje směrnice č. 2/2015 O zabezpečení zákona o finanční kontrole. Ta je v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb. uskutečňována příkazcem operace, což je starostka obce, a správcem rozpočtu a hlavní účetní. Jelikož na obecním úřadě pracuje malý počet zaměstnanců, umožňuje zákon sloučit některé funkce. V tomto případě došlo ke sjednocení správce rozpočtu a hlavní účetní.

Výše uvedená směrnice obsahuje články o finanční kontrole v obci, dělení kontroly na předběžnou, průběžnou a následnou, provádění kontroly hospodaření s veřejnými prostředky u příspěvkových organizací a zprávách o výsledcích, které jsou předkládány na krajský úřad.

Zastupitelstvo obce Třebelovice zřizuje povinně dle zákona o obcích finanční a kontrolní výbor. Tyto výbory jsou tříčlenné a provádí kontrolu zpravidla dvakrát ročně.

Kontrolou finančního výboru v roce 2014 bylo zajištěno, že zůstatky na bankovním účtu a v hotovosti souhlasily s účetním stavem a s předloženými doklady – bankovní výpisy, pokladní doklady, přijaté a vydané faktury. Členové se dále například zaměřili na vyúčtování projektu Oprava nezpevněné komunikace a provedení parkových úprav v obci Třebelovice, který byl z části financovaný z Evropské unie a z národních zdrojů.

Kontrolní výbor se v daném roce zabýval kontrolou plnění usnesení zastupitelstva obce, která je zákonem stanovena jako povinná. Mezi dalšími předměty kontrol byly například šetření ohledně třídění odpadu, umístění a vyvážení kontejnerů, kontrola činnosti pracovníků na veřejně prospěšné práce nebo kontrola stavu majetku.

Zápisy o provedených kontrolách byly přeloženy zastupitelstvu obce k projednání. Finanční výbor neshledal žádná pochybení v provedených kontrolách, ovšem kontrolní výbor došel při kontrole kuchyně v kulturním domě k závěru, že zjištěný stav je nevyhovující. Prosakující odpad způsobil mokrý strop a opadání omítky. Tato skutečnost byla zaznamenána jako jeden z bodů příštího jednání zastupitelstva, kdy předseda kontrolního výboru přednesl návrh na opravu místnosti.

Externí audit

Tato kontrola je ze zákona povinná, ale je na každé obci, zda požádá o přezkoumání krajský úřad, auditora nebo auditorskou společnost. Na rozdíl od zbývajících dvou možností je kontrola provedená krajským úřadem bezplatná.

Obec Třebelovice každoročně žádá krajský úřad o provedení přezkoumání ročního hospodaření. Spolu s žádostí o řádný audit je žádáno i o dílčí audit. Přestože není pro obec povinný, protože má méně než 800 obyvatel, je této možnosti využito. Zajišťuje přezkoumání již v průběhu roku, kdy lze s případně nalezenými nesrovnalostmi ještě ope-rovat a vyvarovat se jich do konce roku. Dílčí audity jsou prováděny ve druhé polovině rozpočtového roku. Řádný audit je prováděn během měsíců únor až červen a zpráva o přezkoumání je součástí závěrečného účtu obce.

Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření za rok 2014 se dělila na dílčí a konečné přezkoumání a seznamy kontrolovaných písemností. Dílčím auditem, který byl proveden 9. prosince 2014, nebyly zjištěny chyby a nedostatky. Konečný audit proběhl 13. dubna 2015 a též nenalezl nedostatky a chyby. Tato zpráva byla přiložena k závěrečnému účtu.

7.4 Závěrečný účet obce

Závěrečný účet sestavuje účetní obce po skončení rozpočtového roku. Podkladem jsou výkazy o plnění příjmů a výdajů s procentuálním vyjádřením skutečnosti vůči upravenému rozpočtu. Součástí je tabulka účtů aktiv, pasiv, nákladů a výnosů, která zahrnuje vývoj jednotlivých položek za poslední tři roky. Dalšími prvky závěrečného účtu jsou zpráva o přezkoumání hospodaření, vyúčtování příspěvkové organizace a tabulku přijatých transferů. Vyvěšení je provedeno s minimálním trváním 15 dní před projednáváním zastupitelstvem obce. Schválení závěrečného účtu musí být provedeno nejdéle do 30. června.

Závěrečný účet za rok 2014 byl sestaven 16. dubna 2015 a ještě téhož dne vyvěšen na úředních deskách. Součástí byly i přílohy, a to výkaz FIN 2-12 M za období 12/2014, rozvaha, výkaz zisků a ztrát a příloha. Jejich rozsah byl ale značně velký, proto byly pro bližší informace k nahlédnutí na obecním úřadě. Závěrečný účet obsahoval údaje o plnění příjmů a výdajů za rok 2014, které znázorňuje tabulka č. 10.

Tabulka 10: Plnění příjmů a výdajů za rok 2014

Třída		Skutečnost (Kč)	Rozpočet schválený (Kč)	Rozpočet upravený (Kč)	Skutečnost/ Rozpočet upravený (%)
1	Daňové příjmy	4 999 615,02	4 648 448,00	4 999 618,00	100,00
2	Nedaňové příjmy	700 015,71	447 452,00	700 017,00	100,00
3	Kapitálové příjmy	1 340,00	0,00	1 340,00	100,00
4	Přijaté transfery	5 778 946,00	79 100,00	3 278 946,00	176,24
Příjmy celkem po konsolidaci		8 979 916,73	5 175 000,00	8 979 921,00	100,00
5	Běžné výdaje	6 881 552,07	5 175 000,00	4 381 557,00	100,00
6	Kapitálové výdaje	157 040,00	0,00	157 040,00	100,00
Výdaje celkem po konsolidaci		4 538 595,07	5 175 000,00	4 538 597,00	100,00
8	8115 – Změna stavu krát. prostředků na bank. účtech	-4 441 324,66	0,00	-4 441 324,00	100,00
Financování		-4 441 324,66	0,00	-4 441 324,00	100,00

Zdroj: Závěrečný účet obce Třebelovice za rok 2014

V důsledku převodu peněžních prostředků mezi bankovními účty vznikl konsolidační rozdíl. Jelikož tato skutečnost nebyla zaznamenána v tabulce závěrečného účtu, součty jednotlivých řádků příjmů a výdajů se nerovnalý řádkům celkovým.

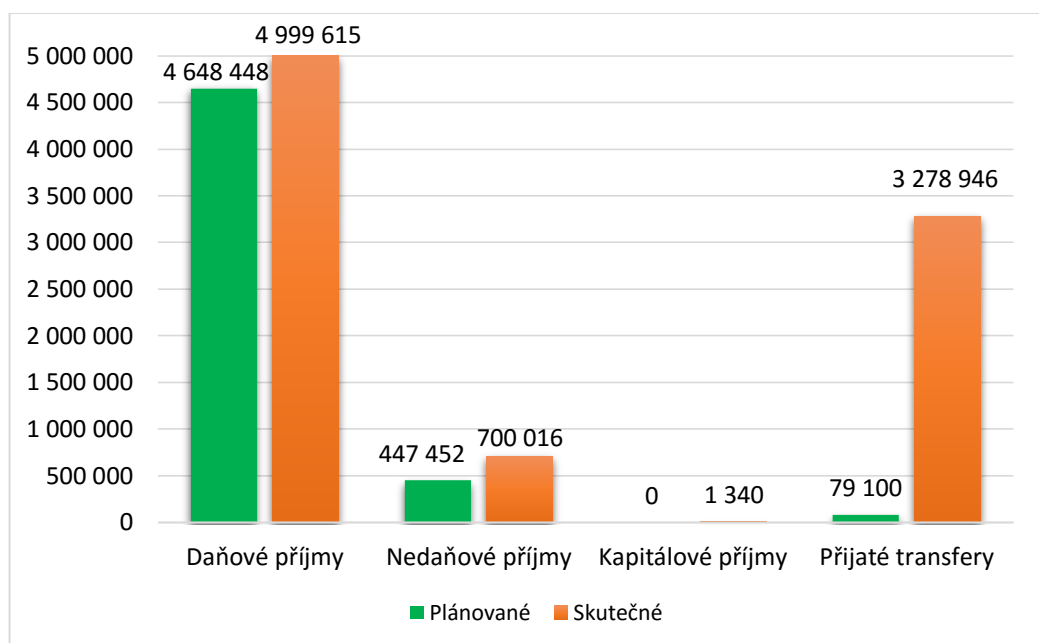
7.4.1 Změna příjmů

Z výsledného grafu č. 2 lze vypočítat procentuální změny jednotlivých druhů příjmů ve skutečném plnění oproti plánované výši.

- **Daňové příjmy** se zvýšily o 7,55 % oproti plánované částce. Příčinou bylo přesné vyměření daní. Obec zpravidla odhaduje nižší příjmy a v průběhu roku mění rozpočet podle skutečného plnění.
- **Nedaňové příjmy** vzrostly o 56,44 %, než bylo původně stanoveno. Jejich největší změnu způsobily příjmy z obecního lesa. Kvůli rozsáhlému polomu, který bylo nutné odstranit, vznikly obci příjmy z prodeje dřeva.
- **Kapitálové příjmy** nebyly vůbec v plánovaném rozpočtu zahrnuty. Prodej malé části pozemku v rámci vypořádání vlastnických vztahů zapříčinil navýšení o 1 340 Kč.

- Enormní zvýšení **přijatých transferů** bylo způsobeno faktem, že obec do návrhu rozpočtu zapracovala pouze transfer na místní správu, neboť přišlo vyjádření o jeho budoucím přijetí. Protože na další dotační tituly nebyly uzavřeny smlouvy, správce rozpočtu je do návrhu rozpočtu nezahrnul. Poté, až obec splnila podmínky pro dotace, byly rozpočtovým opatřením provedeny změny rozpočtu. Jednalo se například o dotace na opravu komunikace, aktivní politiku zaměstnanosti nebo na výměnu oken kulturního domu a hasičské zbrojnice.

Graf 3: Srovnání plánovaných a skutečných příjmů za rok 2014, v Kč

Zdroj: vlastní zpracování

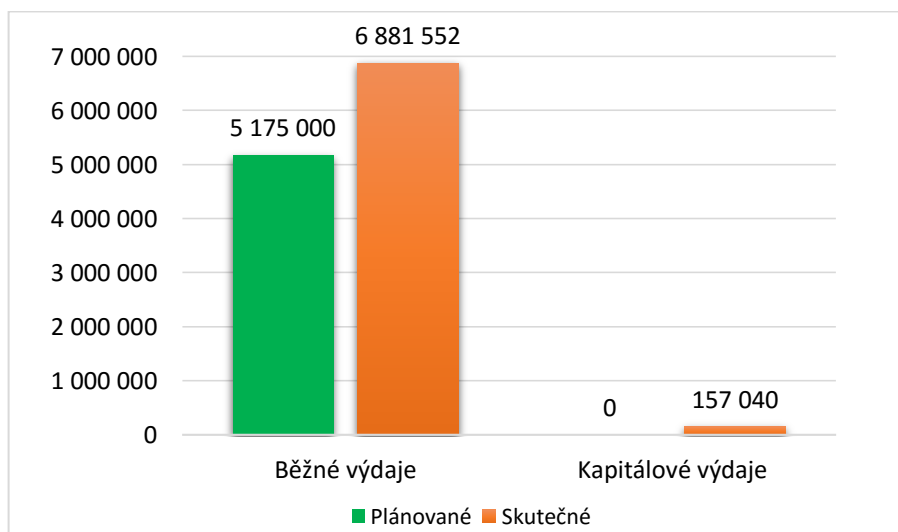
7.4.2 Změna výdajů

Grafické znázornění č. 3 udává plánovanou a skutečnou výši běžných a kapitálových výdajů. Díky tomu je vypočtena procentuální změna a vysvětleno, co nastalou změnu ovlivnilo.

- **Běžné výdaje** vůči plánu stouply o 32,98 % vlivem zvýšení položek, např. přesné vypočtení mezd veřejně prospěšných pracovníků. Další významný podíl na růstu mělo seskupení 611 Zastupitelské orgány. Zde byla promítnuta odměna starosty při skončení volebního období a mzda nově uvolněné starostky.

- **Kapitálové výdaje** – obec poskytla investiční transfer ve výši 30 tis. Kč na pořízení zahradního traktoru na sečení trávy spolku TJ Třebelovice a částkou 127 040 Kč bylo financováno rozšíření osvětlení v nově vzniklé části obce.

Graf 4: Srovnání plánovaných a skutečných výdajů za rok 2014, v Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.5 Plán obce

Rozvojový strategický dokument slouží k formulaci strategie rozvoje obce, fungování a rozvoje celého území. Záměry obce jsou sestaveny na období pěti až deseti let.

Ve sledovaném období roku 2014 platil Rozvojový strategický dokument obce Třebelovice na období 2010 až 2014. Tento podkladový materiál sloužil pro ucelený přehled cílů, které chtěla obec realizovat. Dokument byl zpracován starostou obce za pomoci místostarosty. Výsledná forma byla předložena zastupitelstvu obce, které jednomyslně strategii odsouhlasilo. Při aktualizaci a sestavování rozpočtového výhledu se vycházelo z tohoto dokumentu, kdy se rozhodovalo, který cíl bude daný rok realizovaný a které cíle budou následovat.

Od roku 2015 vešel v platnost nově zpracovaný strategický dokument, který zahrnuje plánované cíle na období 2015 až 2020. Jeho součástí je provedená SWOT analýza, která definuje silné a slabé stránky obce, příležitosti a hrozby. Následují strategické cíle, které jsou rozděleny do sedmi oblastí – památkově chráněné objekty, sakrální stavby, veřejné budovy občanské vybavenosti, komunikace, veřejné prostranství a zeleň, energetické a telekomunikační sítě a objekty, bytová výstavba a infrastruktura.

Poslední část představuje zdroje financování. Žádný cíl nemá určený rok realizace, neboť obec chce využít maximálního financování z dotačních titulů.

Níže sestavená tabulka č. 11 prezentuje výčet cílů, které obec v jednotlivých letech realizovala a které budou v následujících letech uskutečněny. Z procentního podílu financování vyplývá, že obec vynaložila z převážné části nízké náklady.

Tabulka 11: Vybrané strategické cíle

Strategický cíl	Realizace	Podíl obce na financování (%)
2014		
Oprava komunikace „Na spodní straně“	splněna	13,00
Výměna oken a dveří v kulturním domě a hasičské zbrojnici	splněna	79,85
2015		
Zabezpečení budovy obce Třebelovice	splněna	50,00
Chodníky	splněna	71,90
2016		
Oprava chodby a toalet u kanceláří obecního úřadu	probíhá	
Výstavba multifunkčního hřiště	probíhá	
Přeložka vysokého napětí	vyčkává	
Neupřesněno		
Inženýrské sítě		
Oprava komunikace a chodníků „Parcela“		
Rekonstrukce chodníků „Na kopci“		
Výstavba hasičského hřiště		

Zdroj: interní materiály obce - vlastní zpracování

8 Diskuze

Ze získaných informací v praktické části bylo provedeno srovnání s teoretickou částí a dalšími pracemi, které řešily obdobnou problematiku.

Zákon č. 250/2000 Sb. umožňuje obcím zveřejnit návrh rozpočtu v užším rozsahu, kdy obsahuje příjmy a výdaje v členění podle nejvyšších jednotek druhového třídění. Obec Třebelovice zpracovává návrh rozpočtu dle paragrafů a položek (v podrobném členění dle rozpočtové skladby), a proto je totožný s rozpisem rozpočtu, který již nemusí provádět. Občanům, kteří se ale chtějí zapojit do diskuze a argumentovat návrh rozpočtu na jednání zastupitelstva, musí činit značné obtíže zorientovat se v názvech paragrafů a položek bez vysvětlujících komentářů. Sice jsou někde uvedena vlastní pojmenování, ale z převážné části jde o názvy stanovené rozpočtovou skladbou. Ty však v sobě zahrnují různé finanční položky, které nejsou na první pohled patrné.

Tím, že dochází v průběhu rozpočtového roku ke značné míře rozpočtových změn, je porušena zásada reálnosti a pravdivosti, která dle Pekové (2011) vychází z co nejpřesnějších odhadů příjmů a výdajů, aby nedocházelo k výrazným transformacím. Ovšem v návrhu rozpočtu na rok 2016 bylo přistoupeno k přepočtení daňových příjmů, kdy došlo k nárůstu o 5 %, aby se eliminovaly rozpočtové změny. Správce rozpočtu vyšel z předchozích let, ve kterých přijaté peněžní prostředky neklesly pod 105% hranici oproti plánovaným částkám.

Přestože je sestavení rozpočtového výhledu ze zákona povinné, podobu si každá obec stanovuje sama. Dle Kudrny (2011) má sestavování rozpočtového výhledu vyšší význam u větších obcí a měst, neboť pro malé obce je to nutná administrativa, kterou musí vykonávat bez bližšího využití. Jeden z problémů, který vysvětluje ve své práci, je v jeho aktualizaci. Malé obce sestaví rozpočtový výhled, ale návaznost při sestavování návrhu rozpočtu v něm nevidí. Spíše ho pokládají za nutnost, která se musí dodržet, a pouze provedou aktualizaci, aby byla dodržena platnost minimálně dva roky. Jandová (2015) ve své práci navrhuje, aby se stejně jako rozpočet a závěrečný účet zveřejňoval i rozpočtový výhled. Napomohlo by to lepší informovanosti občanů a ucelil by se obraz plánování.

Obec Třebelovice sestavuje rozpočtový výhled formou tabulky, která je rozdělena dle významných příjmů a výdajů. Rozpočtový výhled slouží hlavně pro rozvržení plánovaných akcí, aby byl patrný jejich časový harmonogram a vzájemná souvislost.

Jelikož v rozvojových strategických dokumentech není uvedeno období realizace, ale především podrobné popisy a cíle projektů, rozpočtový výhled udává cifry a rok uskutečnění. Napomáhá tím rozložení výdajů. Aktualizace probíhá každý rok na podzim, když se sestavuje návrh rozpočtu. Vyvěšení na úřední desky se neprovádí.

Procházková (2010) ve své práci porovnávala průběh rozpočtového procesu ve velké a malé obci. V závěru došla ke zhodnocení, že malá obec nedostatečně využívá dotační tituly, protože zpracování dokumentů je neefektivní z pohledu času, peněz, ale zvláště odbornosti osob. Oproti tomu město využívá dotací v hojném počtu, neboť se na žádosti podílí více osob a jsou osloveny i specializované agentury.

Sledovaná obec se počtem obyvatel řadí též do malých obcí. V roce 2014 ale bylo využito dotací, které se na celkových příjmech podílely 36,5 %, a to s ohledem na to, že žádosti prováděli jen dvě osoby. Zastupitelé obce totiž zastávali názor, aby se využilo co největšího množství dotací a nebylo vše hrazeno pouze z rozpočtu obce. Tato strategie měla pozitivní vliv na výsledek hospodaření, neboť obec neměla většinou velkou účast na financování projektů. To mělo za následek, že se podařilo na běžném účtu nashromáždit nemalé peněžní prostředky. K 31. prosinci 2014 se zde nacházelo 5 052 tis. Kč. Na druhou stranu nebyl znatelný vývoj obce, ale byly prováděny pouze opravy a udržování chodu obce. Strategie nově zvoleného zastupitelstva v roce 2015 navazovala na zásady předchozích členů, ale už s vizí zaměřit se na rozvoj obce. Daný rok ještě nebyly uskutečněny žádné investiční projekty, a proto peněžní prostředky na běžném účtu vzrostly k 31. prosinci 2015 na 7 944 tis. Kč. Kvůli absenci investic ve sledovaných třech letech běžné výdaje převyšovaly výdaje kapitálové. V následujících letech se však obec chystá investovat např. do stavby multifunkčního hřiště, do zázemí u tohoto hřiště, či vyasfaltování polních cest. Pokud nebudou stačit daňové příjmy a příjmy z dotací na běžné výdaje a na pokrytí budoucích investic, tyto prostředky budou sloužit k jejich dofinancování.

Provazníková (2009) poukazuje na fakt, že závěrečný účet by měl lepší vypovídací schopnost pro zastupitele i pro občany, kdyby obsahoval tabulky, vývojové grafy a komentáře. Závěrečný účet obce Třebelovice obsahoval pouze zákonem předepsané náležitosti v podobě tabulky plnění příjmů a výdajů, hospodaření příspěvkové organizace, tabulku přijatých transferů a tabulku účtu aktiv, pasiv, nákladů a výnosů.

8.1 Návrhy na zlepšení

Z podrobného šetření vyplývá, že návrh rozpočtu je již v členění dle rozpočtové skladby, a proto není nutné provádět rozpis. Tato podoba dokumentu je však pro občany ne-srozumitelná, proto navrhuji, aby obsahoval vysvětlující komentáře nebo aby byly položky přejmenovány jednoduššími názvy.

Další nedostatek byl nalezen v tom, že vyvěšení rozpočtového výhledu, který obsahuje plánované projekty, se neprovádí. Občané tak ztrácí přehled o rozvoji obce a nejsou v tomto směru dostatečně informováni. Uveřejňování těchto výhledů by zlepšilo podvědomí obyvatel o budoucím vývoji obce a mohli by vyjádřit své názory na tyto plány.

Při analyzování závěrečného účtu byla zjištěna chyba v tvorbě tabulky. V roce 2014 byl proveden převod peněžních prostředků z jednoho bankovního účtu na druhý a vznikl tím konsolidační rozdíl. Ve výsledné tabulce závěrečného účtu však řádek konsolidace příjmů a výdajů zcela chyběl, takže při podrobnějším zkoumání se celkový řádek a součet jednotlivých řádků nerovnal. Další nedostatek nacházím v chybějících dodatečných komentářích a vývojových grafech příjmů a výdajů. Doplnění těchto údajů by přispělo k lepší srozumitelnosti a vypovídací schopnosti vývoje v letech.

Za sledované roky bylo naspořeno velké množství peněžních prostředků, ale nebyly zhodnocovány žádným bankovním produktem. Peníze mohly být alespoň uloženy na termínovaných vkladech. Sice by úrokové zhodnocení nepřineslo takové příjmy jako na jiných produktech, došlo by ale k vyššímu zhodnocení, než na bankovním účtu. Protože se obec chystá od roku 2016 realizovat vícero investičních projektů, část peněžních prostředků bude sloužit na případné dofinancování a pokrytí výdajů rozpočtu. Z důvodu vyššího zhodnocování doporučuji zbylou část prostředků sníženou o rezervu na nepředvídatelné události uložit na lépe úročeném produktu.

9 Závěr

Cílem práce bylo analyzování jednotlivých částí rozpočtového procesu ve vybrané obci.

V návaznosti na to bylo dílčím cílem práce utvořit ucelený obraz časového harmonogramu rozpočtového procesu v praxi.

Dalším dílčím cílem bylo v souvislosti se získanými poznatky navrhnout možnosti zlepšení, které by přinesly lepší transparentnost a efektivnost stávajícího postupu, aby pomohl jak občanům obce, tak široké veřejnosti zorientovat se v dané problematice.

Pro tuto práci byla vybrána obec Třebelovice, která zastupuje nejpočetnější skupinu obcí, a to obce s počtem obyvatel v rozmezí od 200 do 499 obyvatel. Protože rozpočtový proces byl dovršen jen za období roku 2014, byl zahrnut ve všech etapách procesu. Roky 2015 a 2016 byly pouze náznakem, neboť celý rozpočtový proces nebyl ještě dokončen.

Z analýzy vyplývá, že rozpočtový proces popsany v teoretické části není natolik odlišný od praxe ve vybrané obci. Je to dáno tím, že proces je z velké části upraven zákony, nejvíce však zákonem č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Ten má v sobě i určitou volnost, a to v sestavování a obsahu rozpočtového výhledu a obsahu návrhu rozpočtu. Proto se obec od obce liší ve zveřejňovaných dokumentech.

Osoby, které jsou odpovědné za dílčí etapy rozpočtu, však musí sledovat novelizace a orientovat se v dané problematice, což může způsobovat problémy především malým obcím. V obci Třebelovice byly všechny předpisy dodrženy v souladu se zákony díky letité praxi a odborné způsobilosti osob, takže nedošlo k žádným sankčním pokutám.

Při bližším zkoumání jednotlivých etap rozpočtového procesu byly nalezeny drobné nedostatky. Bylo navrženo, aby zveřejňovaný návrh rozpočtu obsahoval dodatečné komentáře nebo přejmenování položek jednoduššími názvy a závěrečný účet byl doplněn o vývojové grafy příjmů a výdajů. Dále přistoupit ke zveřejňování rozpočtových výhledů, neboť obsahují rozložení plánovaných akcí v budoucnu. V neposlední řadě uložit část peněžních prostředků, které se podařilo uspořít, na výnosnější bankovní produkty, aby byly lépe zhodnocovány.

I. Summary

The bachelor thesis deals with the budgetary process in a selected municipality and focuses on various steps of the process, namely a budget draft, budget discussion and approval, budget fulfilment auditing and final account of the municipality. These steps have been applied to the Municipality of Třebelovice. Each step of the budgetary process is first described at the municipal level in general terms and subsequently characterized in greater detail for a specific period of time. The data used in the thesis spans the period from 2014 to 2016. As the budgetary process takes roughly a year and a half, only the year 2014 is fully covered, while only some of the budgetary process steps have been analysed for the years 2015 and 2016. The budgetary process of the Municipality of Třebelovice is consistent with the process described in the theoretical part and complies with applicable laws. The examination of the budgetary process has revealed some minor deficiencies, most of them related to comprehensibility and transparency of budgeting documents. It is true that most of the budgetary process is governed by legislation, but municipalities are allowed to modify or publish some of the data contained in the documents at their discretion. The thesis therefore proposes adding supplementary comments to and giving simpler names to some items of the published budget draft, as well as adding charts showing the development of revenues and expenditures to the final account. Furthermore, the work advises publishing budget forecasts, as they contain future planned projects. Last but not least, some of the savings should be invested into higher-yield bank products to make the best possible use of them.

Keywords: budgetary process, budget, budget forecast

JEL Classification: H72

II. Seznam literatury

Odborné publikace

Hamerníková, B., Maaytová, A. et al. (2010). *Veřejné finance* (2nd ed.). Praha: Wolters Kluwer ČR

Hyman, D. N. (2008). *Public Finance: A contemporary application of theory to policy* (9th ed.). Mason: South-Western

Jílek, M. (2008). *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer

Otrusínová, M., & Kubičková, D. (2011). *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek po novele zákona o účetnictví*. Praha: C. H. Beck.

Peková, J. (2004). *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press

Peková, J. (2011). *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR

Peková, J., Pilný, J., & Jetmar, M. (2008). *Veřejná správa a finance veřejného sektoru* (3rd ed.). Praha: ASPI

Provazníková, R. (2009). *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe* (2nd ed.). Praha: GRADA

Provazníková, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe* (3rd ed.). Praha: GRADA

Schneiderová, I. (2014). *Rozpočtová skladba v roce 2014*. Praha: Acha obec účtuje

Internetové zdroje

Český statistický úřad (2015). *Malý lexikon obcí České republiky - 2015*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2015>

Jandová, M. (2015). *Odchylky výsledků rozpočtového hospodaření měst od rozpočtových hodnot* (Diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích). Dostupné z: <http://theses.cz/id/ssvf7z?info=1;isslret=v%C3%BDsledk%C5%AFm%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Djandov%C3%A1%20odchylka%20v%C3%BDsledk%C5%AF%26start%3D1>

Kudrna, J. (2011). *Rozpočtový proces, kontrola a plnění rozpočtu malých obcí* (Diplomová práce, Masarykova univerzita). Dostupné z: http://is.muni.cz/th/134823/pravf_m/

Procházková, P. (2010). *Rozpočtový proces obcí v ČR* (Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích). Dostupné z: https://wstag.jcu.cz/portal/studium/prohlizeni.html?pc_pagenavigationalstate=H4sIAAAAAAAAAAGNgYGBkYDMYmJA1MBdmZADxOIpLEktSvVMrwTwRXUsjI2NjcyMDYzMLUxNzM0tTQwOgDAMAK-J7KjoAAAA*#cpa_220507

Třebelovice (nedatováno). *Informace o obci*. Dostupné z: http://www.trebelovice.cz/?page_id=6

Třebelovice (nedatováno). *Rozpočet obce Třebelovice na rok 2014*. Dostupné z: <http://www.trebelovice.cz/wp-content/uploads/Rozpocet-2014.pdf>

Třebelovice (nedatováno). *Rozpočet obce Třebelovice na rok 2015*. Dostupné z: <http://www.trebelovice.cz/wp-content/uploads/Rozpocet2015.pdf>

Třebelovice (nedatováno). *Rozpočet obce Třebelovice na rok 2016*. Dostupné z: <http://www.trebelovice.cz/wp-content/uploads/Rozpocet2016.pdf>

Legislativa

Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů

III. Seznam grafů

Graf 1: Porovnání plánovaných příjmů v letech 2014-2016, v %	34
Graf 2: Srovnání plánovaných a skutečných příjmů za rok 2014, v Kč	41
Graf 3: Srovnání plánovaných a skutečných výdajů za rok 2014, v Kč	42

IV. Seznam obrázků

Obrázek 1: Zjednodušené obecné schéma rozpočtu obce v ČR 10

Obrázek 2: Rozpočtový proces na příkladu rozpočtu obce v ČR 14

V. Seznam tabulek

Tabulka 1: Jednotlivé fáze rozpočtového procesu v obci Třebelovice	27
Tabulka 2: Návrh rozpočtu na rok 2014	28
Tabulka 3: Návrh rozpočtu na rok 2015	30
Tabulka 4: Návrh rozpočtu na rok 2016	31
Tabulka 5: Projednání v jednotlivých letech	32
Tabulka 6: Schválení rozpočtu v jednotlivých letech.....	32
Tabulka 7: Návrh rozpočtu na rok 2016 po změnách.....	34
Tabulka 8: Rozpočtová opatření v roce 2014	35
Tabulka 9: Plněný příjmů a výdajů v období 6/2014 a 6/2015.....	37
Tabulka 10: Plnění příjmů a výdajů za rok 2014.....	40
Tabulka 11: Vybrané strategické cíle	43

VI. Seznam zkratek

KD – kulturní dům

PO – požární ochrana

SDH – sbor dobrovolných hasičů

SH ČMS – Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

TJ – tělovýchovná jednota